Funded by the European Union

ESPAD
The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs

EUDA
EUROPEAN UNION DRUGS AGENCY

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

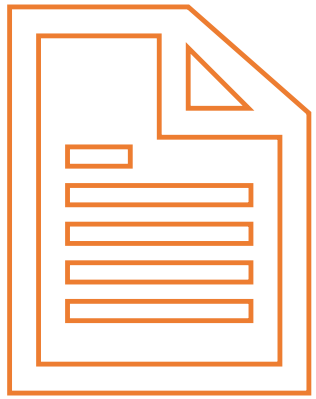
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

ДІЄМО ДЛЯ ЗДОРОВ'Я
Українсько-швейцарський проєкт

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІМЕНІ О. ЯРЕМЕНКА
NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATION
UKRAINIAN INSTITUTE FOR SOCIAL RESEARCH AFTER OLEXANDER YARMENKO

Дослідження «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин – ESPAD», 2024

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

Методологія базується на протоколі міжнародного дослідження **«Європейське опитування учнівської молоді щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин»**, дає можливість порівнювати поведінкові орієнтації підлітків з різних європейських країн

Дизайн і реалізація вибіркової сукупності (1)

Цільова група дослідження:

учні 2006–2010 років народження, тобто **віком 14–17 років**. Загальна кількість респондентів становила **8819 учнів** (4074 хлопці та 4745 дівчат).

Інструмент збору даних:

Анкета кожної хвилі опитування проходить узгодження між дослідниками всіх країн – учасниць проєкту.

Анкета складається з тематичних блоків:

- обов’язкові (для всіх країн запитання)
- додаткові, які країна може включати за вибором: хвиля 2024 року містила декілька запитань щодо переміщення через повномасштабне вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року.

Дизайн і реалізація вибіркової сукупності (2)

ГЕОГРАФІЯ

20 територіально-адміністративних одиниць України

Дослідження не могло бути проведено на територіях:

- АР Крим (окупована після вторгнення росією у лютому 2014)
- Донецької, Луганської областей (частина окупована після вторгнення росії у квітні 2014, частина окупована після російського повномасштабного вторгнення в Україну 24 лютого 2022)
- частини Запорізької, Херсонської, Миколаївської областей (окуповані після російського повномасштабного вторгнення в Україну 24 лютого 2022).

Ухвалено рішення про повне виключення Донецької, Запорізької, Луганської, Харківської, Херсонської областей (оскільки в цих регіонах через виклики воєнного стану навчання здійснюється виключно дистанційно) та АР Крим з дослідження цієї хвилі.

Дизайн і реалізація вибіркової сукупності (3)

ЗАКЛАДИ ОСВІТИ, ДЕ ПРОВОДИЛОСЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

До списку закладів були включені заклади освіти, де навчання проводиться **очно**.

4 типи закладів освіти, охоплені опитуванням:

1. **Міські заклади загальної середньої освіти (ЗЗСО) I–III ступенів**, в яких навчаються діти потрібних вікових груп. В опитуванні взяли участь учні 9–11 класів;
2. **Сільські заклади загальної середньої освіти (ЗЗСО) I–III ступенів**, в яких навчаються учні потрібних вікових груп. В опитуванні взяли участь учні 9–11 класів;

260 закладів

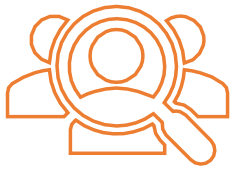
3. **Заклади професійної технічної освіти (ЗПТО)**, в яких є навчальні групи після базової загальної середньої освіти (9 класів). В опитуванні взяли участь учні I–II курсів навчання на базі 9 класів;

20 закладів

4. **Заклади фахової передвищої освіти (ЗФПО)**, в яких є навчальні групи після базової загальної середньої освіти (9 класів). Опитані студенти I–II курсів навчання після базової загальної середньої освіти (9 класів).

20 закладів

Етапи відбору одиниць вибірки (навчального класу/групи)

1-й етап – відбір необхідної кількості закладів освіти

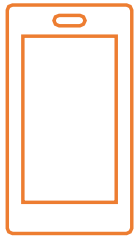
2-й етап – відбір класів/груп у кожному із закладів освіти за допомогою спеціальних таблиць, які забезпечували рівну імовірність кожному класу/групі бути включеними до вибірки.

Одиницею спостереження були **ВСІ учні** обраних класів/груп.

Опитування (квітень 2024 року):

- ✓ мало цілком добровільний характер. В опитуванні брали участь лише ті учні, які на момент опитування були включені до навчального процесу, відвідували заклади освіти та були присутніми на заняттях у день опитування.

Методика збору даних

- **Самозаповнення онлайн-опитувальника** в присутності інтерв’юера (вчителі або будь-хто з адміністрації закладу освіти не були присутніми в аудиторії під час анкетування)

- Для збору даних використано **RatingBot** (професійний софт який використовується для соціологічних досліджень)

- Створено онлайн-шаблон анкети та згенеровано унікальні посилання (**QR-код**) для кожного класу, задля ідентифікації кожного закладу освіти, оперативного отримання даних під час реалізації польового етапу дослідження та контролю роботи на всіх етапах його реалізації

Етичні питання

Отримано **позитивний висновок** комісії з професійної етики **Соціологічної асоціації України.**

Технологія дослідження забезпечує необхідний рівень:

- анонімності
- конфіденційності отриманої інформації
- текст анкети (за змістом і стилем формулювання) є коректним, забезпечує дотримання прав людської гідності й морально-етичних норм.

Процес збору даних

1. Попередня телефонна розмова або зустріч з дирекцією закладу освіти та з учителем/викладачем з метою інформування про опитування:
   - тематика
   - принцип вибору заданого класу/групи у заданому закладі освіти
   - передача листа підтримки на ім’я директора/ректора закладу освіти
   - знайомство з вимогами опитування (зокрема пояснення необхідності відсутності в аудиторії вчителя/ викладача під час опитування)
   - домовленість про день і час, коли можливо провести опитування
2. Прихід інтерв’юера у день і час, згідно з попередньою домовленістю
3. Розповідь учням про мету та завдання дослідження, умови його реалізації, принципи анонімності, конфіденційності та добровільної участі в опитуванні
4. Інструктаж учнів щодо технічних особливостей заповнення опитувальника онлайн.

Контроль якості отриманих даних

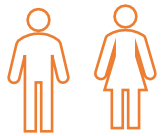
Логічний контроль:

- за дотриманням послідовності відповідей на запитання
- автоматично визначалася кількість дозволених варіантів відповіді на запитання

Таймер часу:

- встановлені таймери часу фіксували початок/закінчення інтерв’ю та дозволяли контролювати тривалість заповнення анкети
- фіксація GPS-координат місця проведення інтерв’ю

Аналіз отриманих даних

за статтю

віком

типом закладу освіти

типом населеного пункту

Використовуються два показники для когорт:

- **14–17-річних (національні дані)**
- **15–16 років (динаміка)**

Аналіз показника: ДОБРОБУТ

Добробут (рівень матеріального становища родини).
Виокремлено достатньо наповнені групи:

Високий – **22,9%** (N = 2023)
Вище за середній – **28,3%** (N = 2495)
Середній – **39,0%** (N = 3441)
Нижче за середній – **9,8%** (N = 860)

Хлопці вище оцінюють рівень матеріального становища своєї родини, ніж дівчата.

Серед дівчат більше тих, які відносить себе та родину до **категорії «середній» рівень.**

Серед хлопців більше тих, хто артикулює приналежністю до **високого рівня матеріальне становище.**

Ця відмінність є стійкою та проявляється в усіх вікових групах.

Аналіз показника: ДОСВІД ПЕРЕМІЩЕННЯ

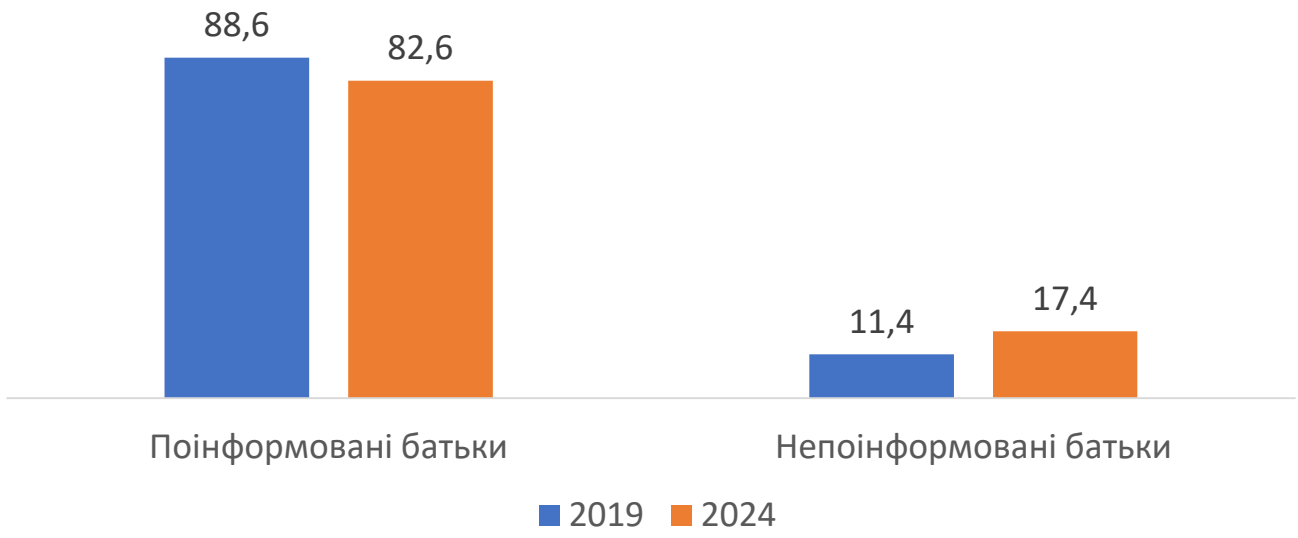
Значна частка українських підлітків змушена була змінити місце проживання через війну після початку повномасштабного вторгнення:

27,3% підлітків має досвід переміщення

10,1% підлітків належать до ВПО (11,6% хлопців і 8,7% дівчат)

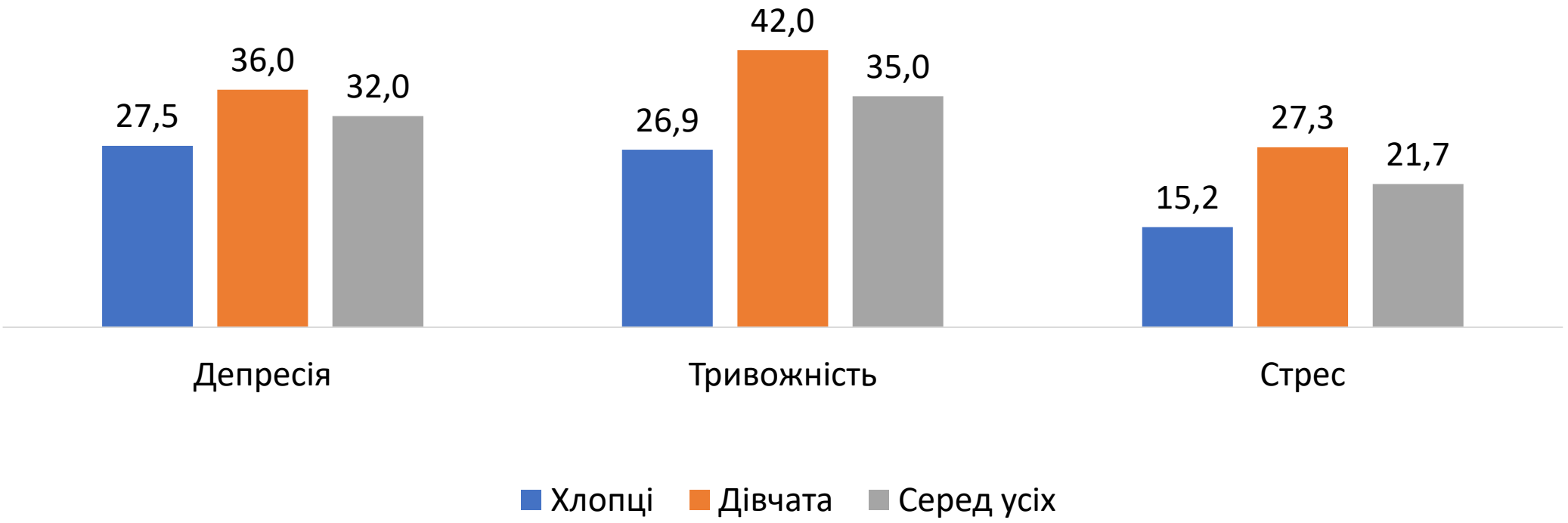
Аналіз показника: ПОІНФОРМОВАНІСТЬ БАТЬКІВ щодо того, як їхні діти проводять вільний час

Запитання: **«Чи знають твоя мама або твій батько, де ти проводиш суботні вечори?»**,
передбачає відповіді «знають завжди», «зазвичай знають», «знають іноді», «зазвичай не знають».

Аналіз показника: депресія, стрес і тривожність

Використано методологію, яка вимірює негативні емоційні стани (депресія, тривога та стрес)

Загальні труднощі польового етапу

- **Вплив повітряних тривог на процес збору даних.** Учням доводилось проходити до укриття, де відсутній належний рівень доступу до інтернету і продовжувати роботу над анкетою після відбою, в деяких закладах освіти учні були вимушені переривати опитування кілька разів та навіть переносити на наступний день. Перенесення відбувалося за умови, якщо учні ще не встигли почати роботу над анкетою.
- **Безпекова ситуація** значно впливала на планування графіка відвідування, зумовлена війною (формат навчання учнів, щоденна зміна безпекової ситуації внаслідок руйнувань, спричинених обстрілами, загрози застосування балістичної зброї, артобстрілу тощо).
- **Потреба здійснювати візити двічі** (в окремих областях учнів через довготривалу повітряну тривогу відпускали додому (після відбою), тож до деяких закладів **поверталися** аби охопити всі класи).
- **Швидкість роботи інтернету** (у гірських районах, прикордонних до лінії фронту громадах тощо спостерігалися перебої з доступом, що спричиняло технічні проблеми та подовжувало час заповнення анкети).
- **Проблеми технічного характеру** спостерігалися у деяких учнів (пов’язані з характеристиками девайсу, що використовувався для участі в дослідженні. Це були поодинокі випадки, що вирішувалися наданням девайсу, який був у розпорядженні інтерв’юера під час кожного візиту у кожному класі).
- **Труднощі з транспортним сполученням** (в окремих областях між населеними пунктами).

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

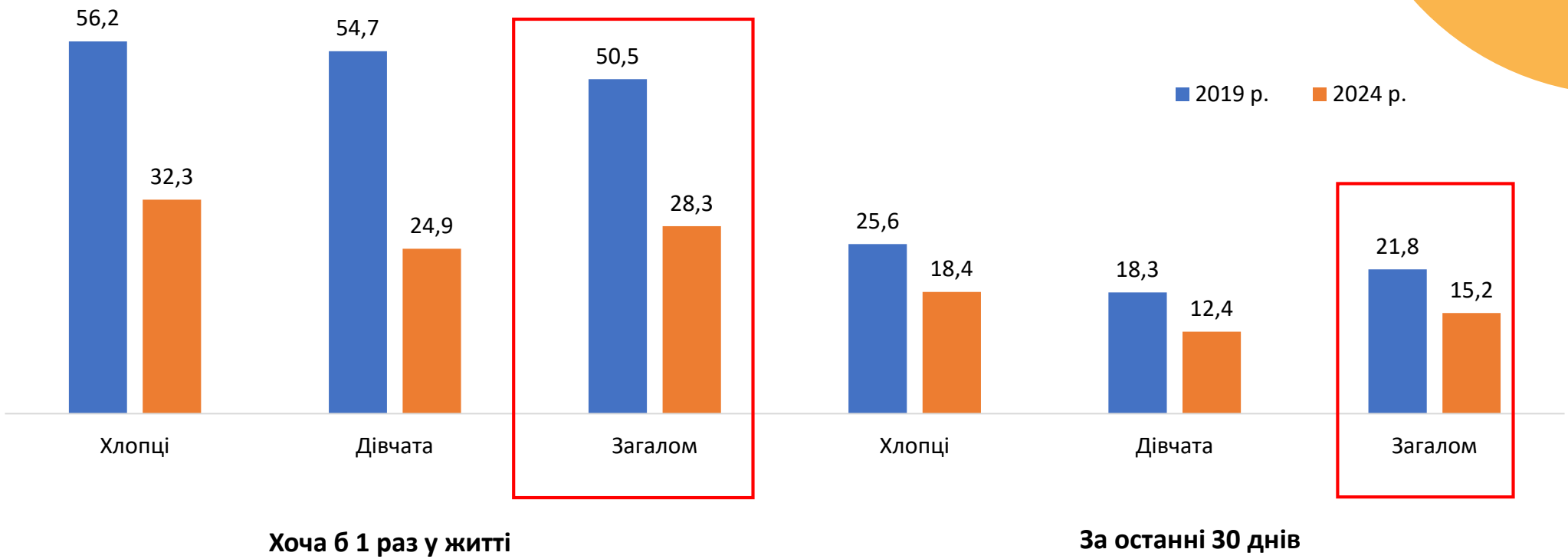
Тютюнові та нікотинові вироби

Типи тютюнових та нікотинових виробів, згадані у дослідженні

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

- Сигарети
- Електронні сигарети
- Альтернативні продукти для куріння: кальян, нюхальний (снаф) або жувальний тютюн (насвай, снюс), пристрої для нагрівання тютюну (ТВЕНи), нікотинові подушечки або паучі

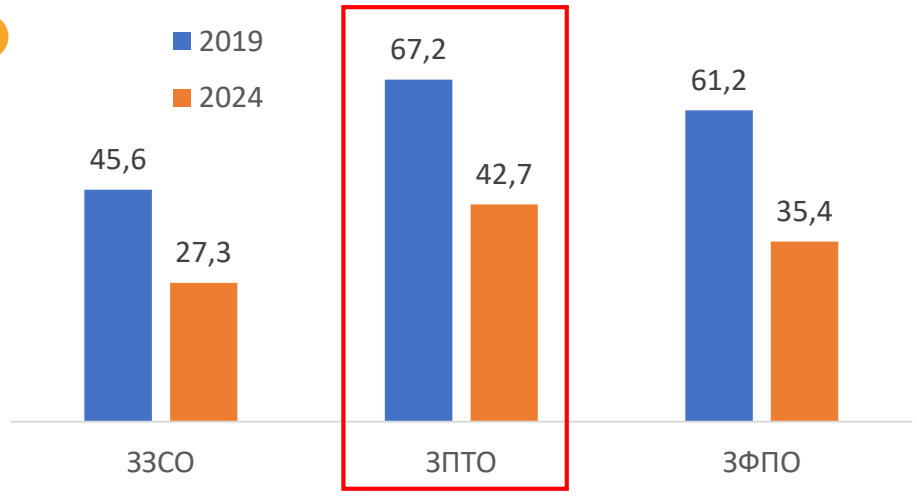
Досвід куріння сигарет

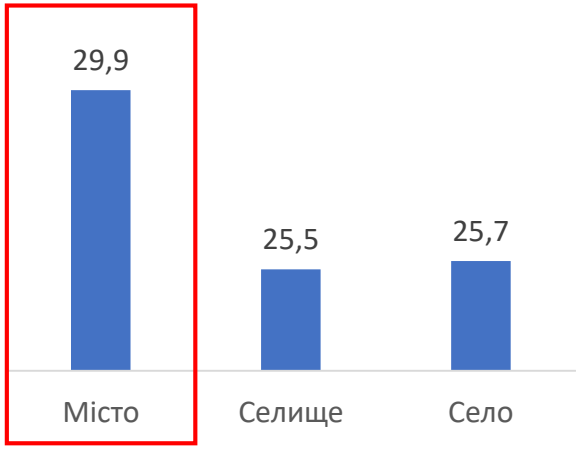
Досвід куріння сигарет учнями 14-17 років, %

Досвід куріння сигарет хоча б 1 раз у житті

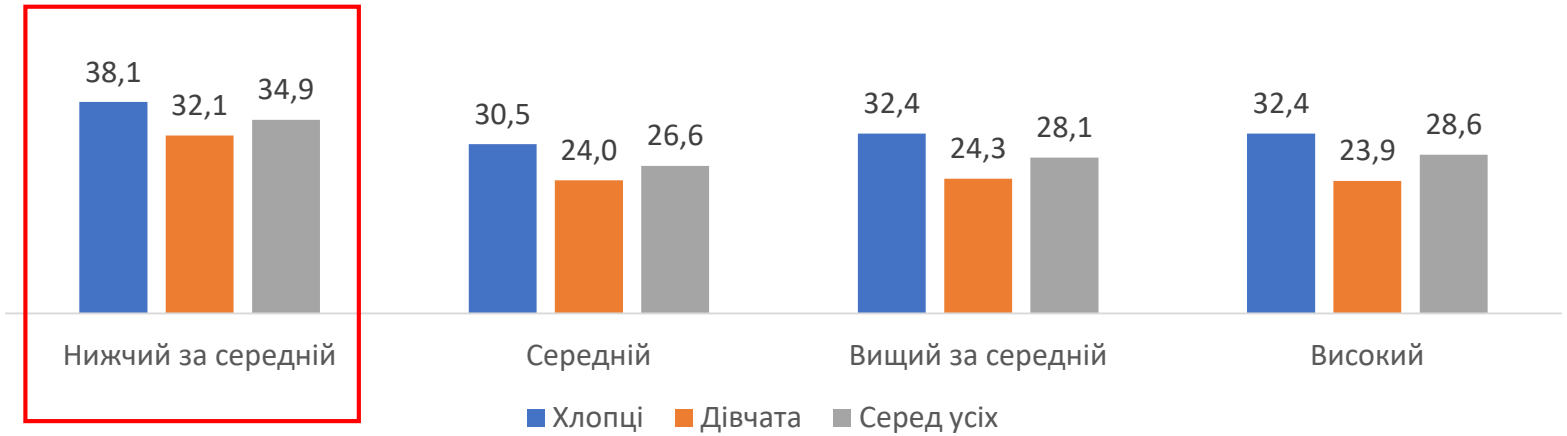
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

За типом закладу освіти учнями 14-17 років, %

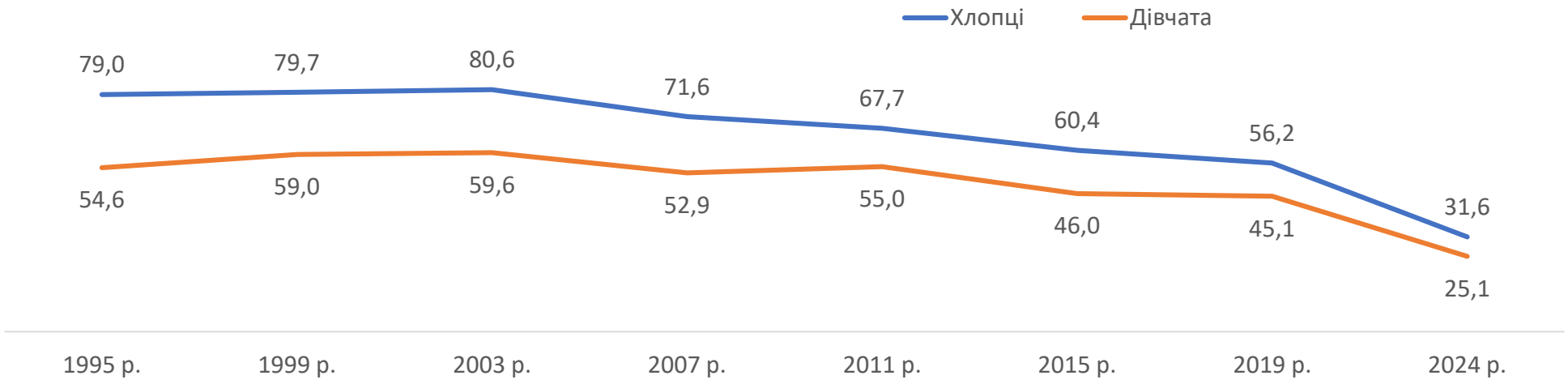
За типом населеного пункту проживання учнями 14-17 років, %

За рівнем матеріального становища родини, учнями 14-17 років, %

Досвід куріння сигарет в динаміці за роками

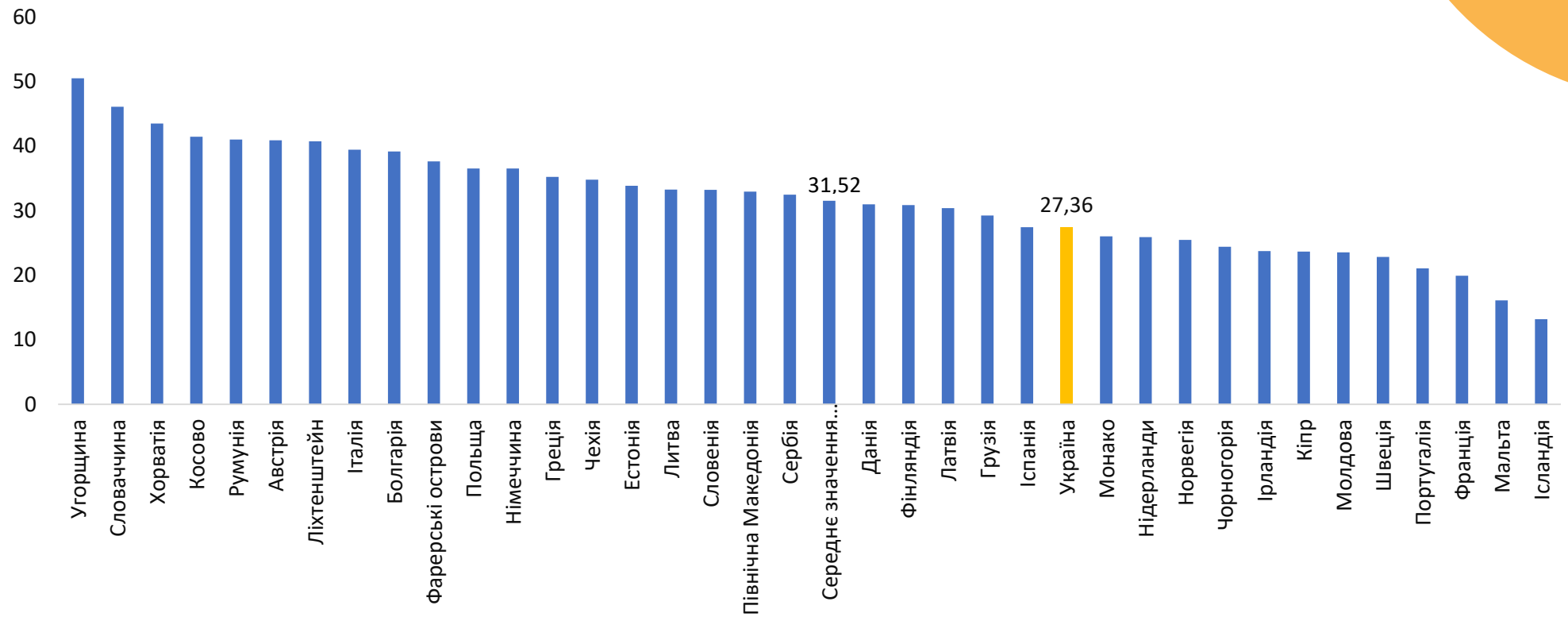
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Вживання сигарет хоча б 1 раз у житті серед учнів 15-16 років, у динаміці, %

Порівняння показників куріння сигарет серед підлітків в Україні та інших країнах ESPAD

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Вживання сигарет хоча б 1 раз у житті серед учнів 15-16 років країн ESPAD 2024 р., %

(ESPAD Group (2025), Key findings from the 2024 European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD), European Union Drugs Agency, Lisbon
https://www.euda.europa.eu/publications/data-factsheets/espad-2024-key-findings_en

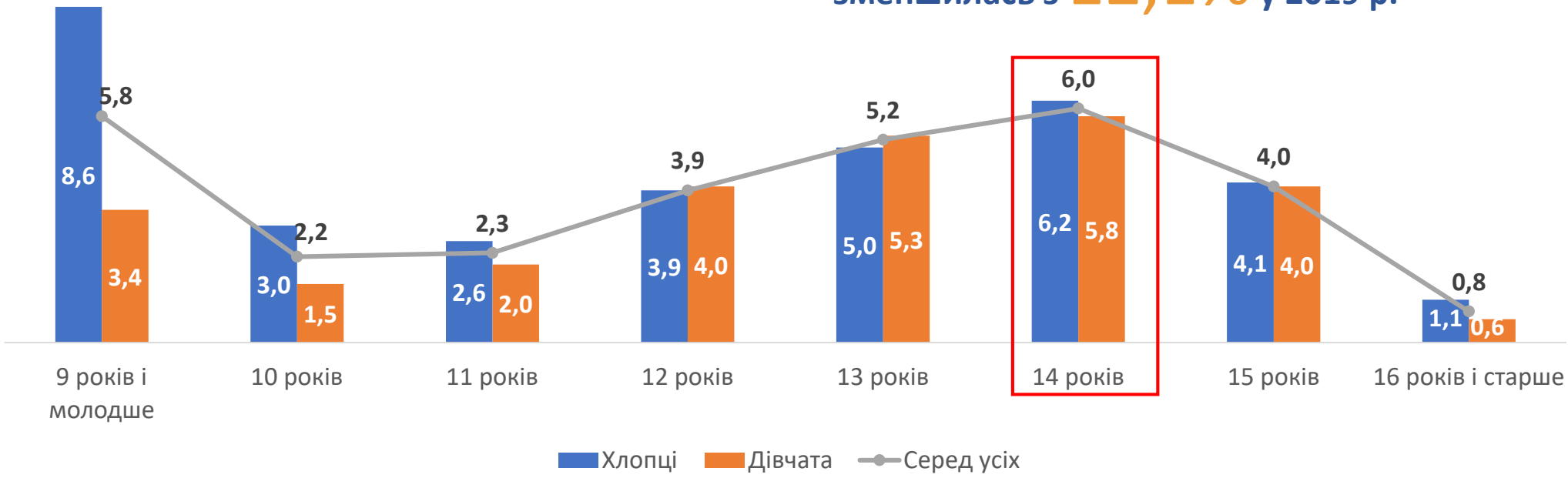
Вік першої спроби куріння сигарет

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

14 років вік першої спроби куріння сигарет

Кількість «початківців»

зменшилась з 12,1% у 2019 р.

Вік викуреної першої сигарети серед учнів 14-17 років, за статтю, %

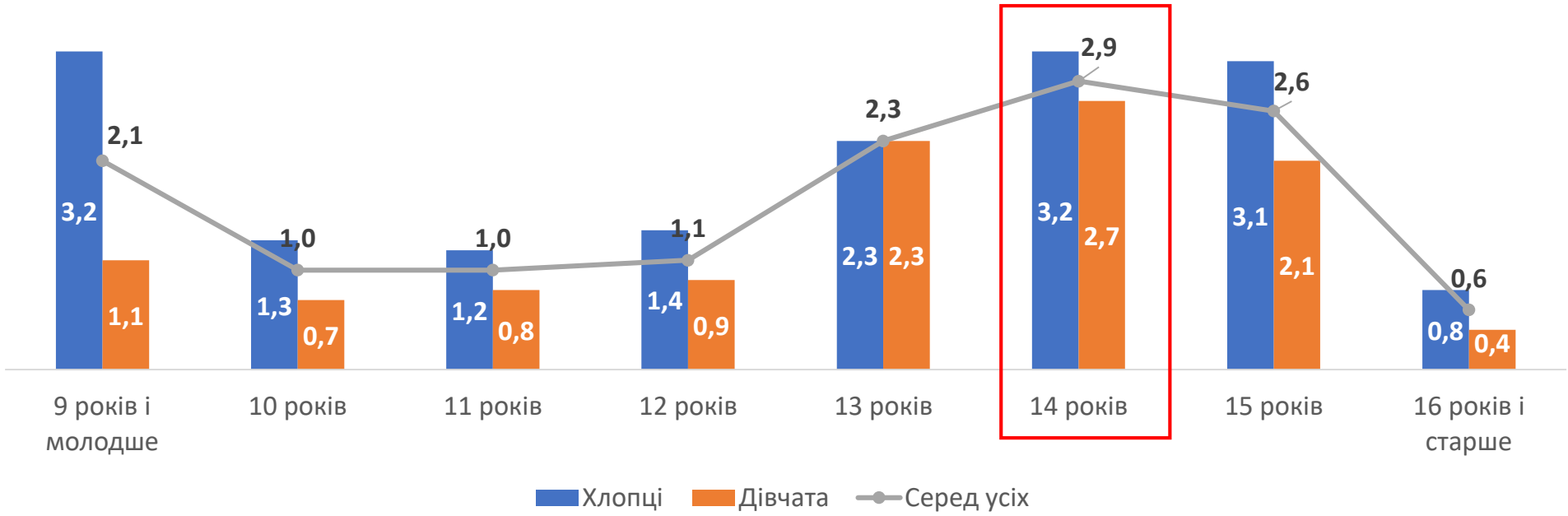
Вік початку щоденного куріння сигарет

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Щодня курили сигарети

13,6% **опитаних 14-17 років**

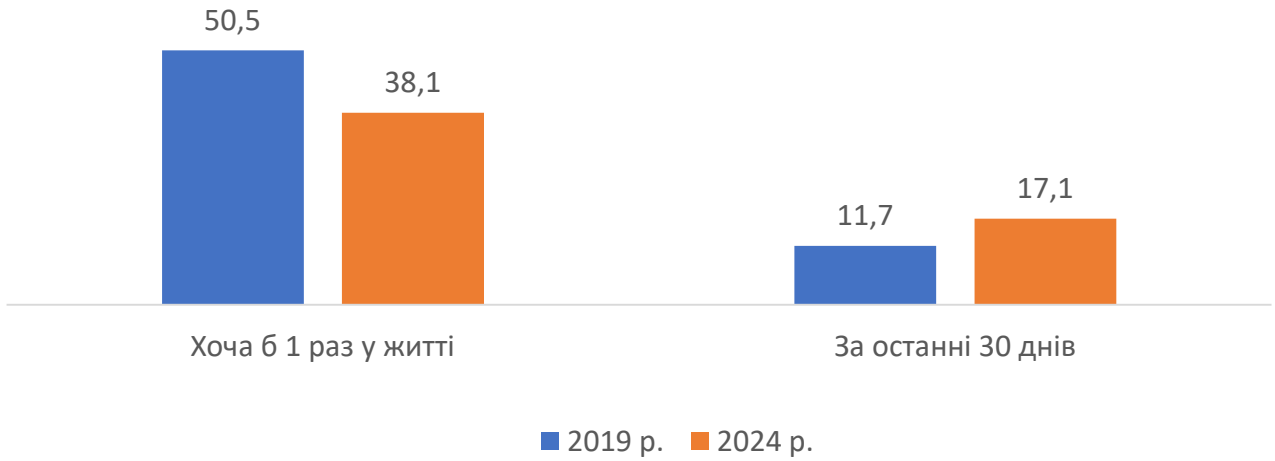
(16,5% хлопців та 11,0% дівчат)

Вік початку щоденного куріння серед учнів 14-17 років, за статтю, %

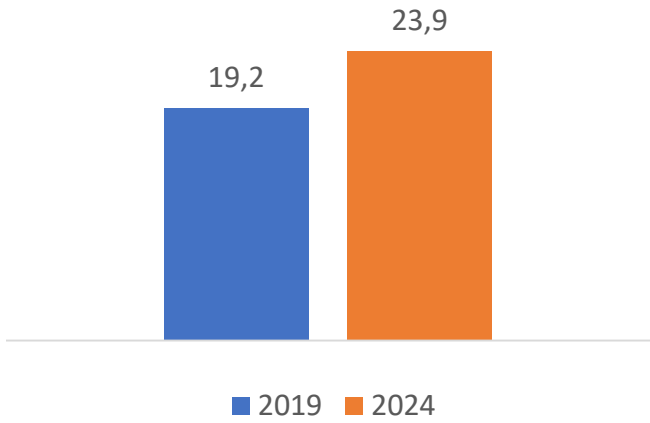
Досвід куріння електронних сигарет

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Досвід куріння електронних сигарет учнями 14-17 років, %

Кожен 4-й респондент має досвід куріння електронних сигарет протягом останніх 30 днів

На пряме запитання про куріння електронних сигарет протягом 30 днів* відповідає позитивно більше учнів 14-17 років, ніж на питання про досвід куріння протягом останніх 30 днів**

**Як часто ти використовував(ла) електронні сигарети протягом останніх 30 днів?*
***Чи використовував(ла) ти коли-небудь електронні сигарети, зокрема протягом останніх 30 днів?*

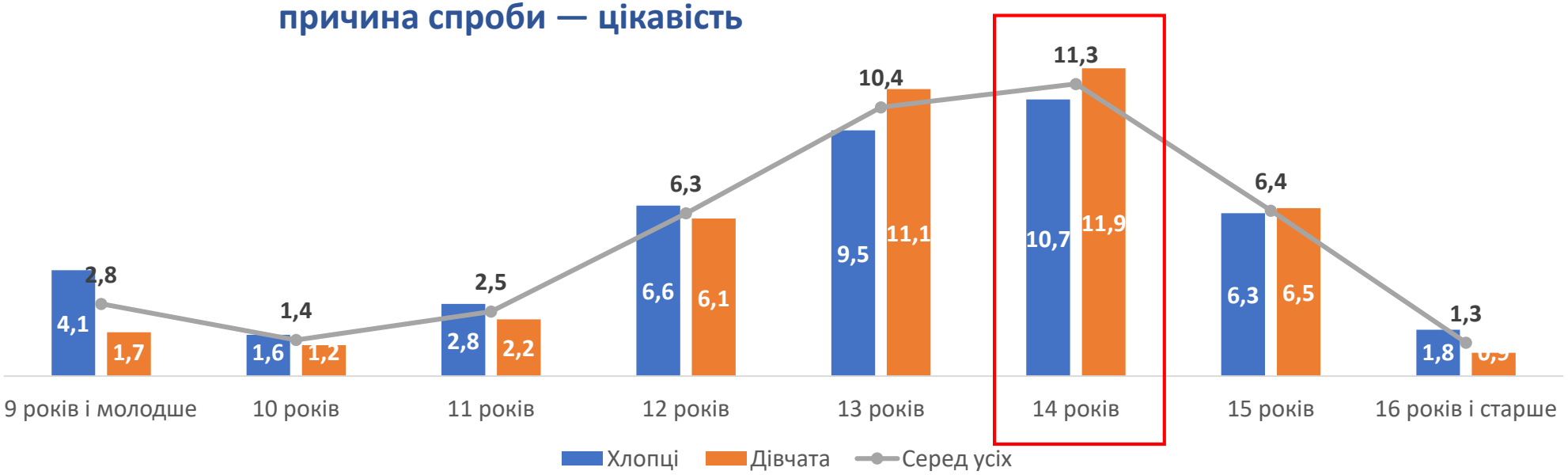
Вік першої спроби куріння електронних сигарет

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

14 років вік першої спроби куріння електронних сигарет

для **28,3%** учнів першою спробою досвіду куріння стали електронні сигарети

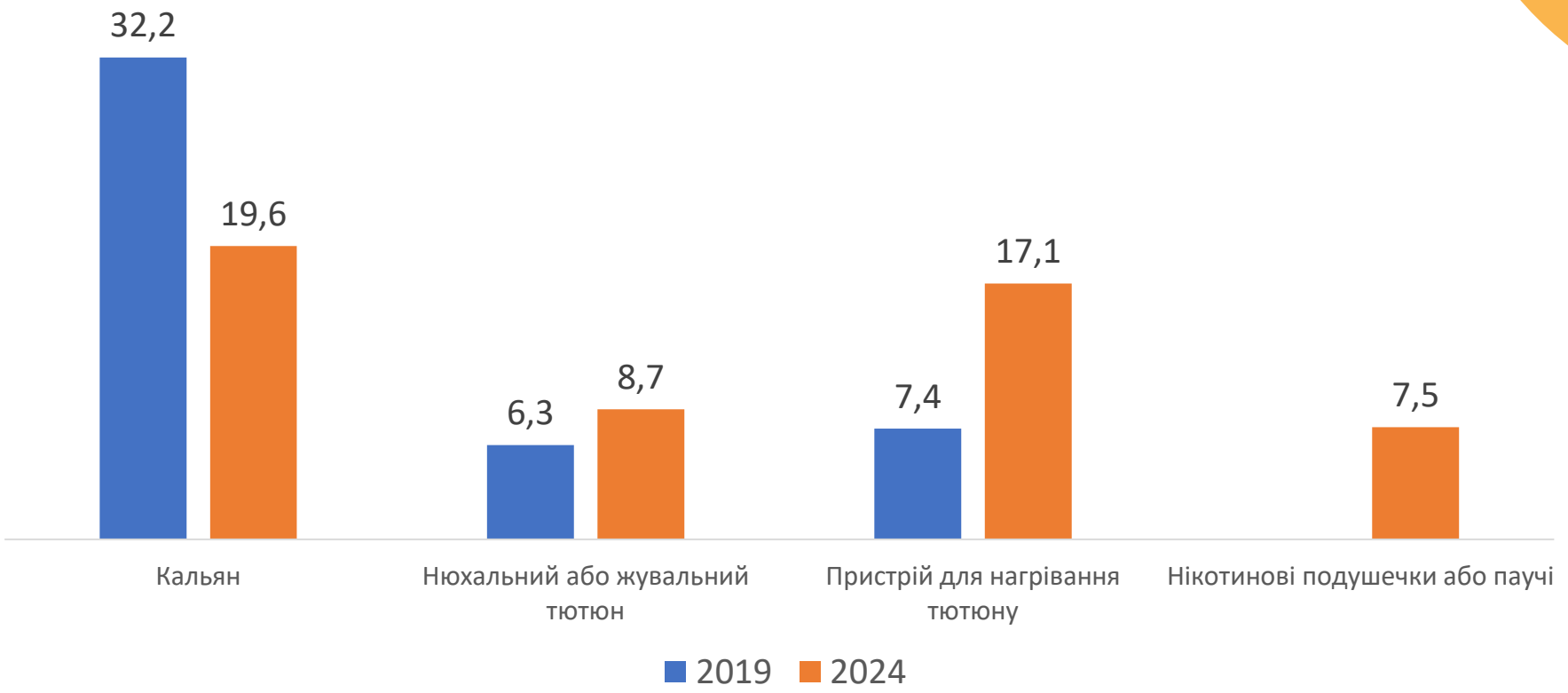
для **30%** учнів найпоширеніша причина спроби — цікавість

Вік викуреної першої електронної сигарети серед учнів 14-17 років, за статтю, %

Досвід використання альтернативних продуктів

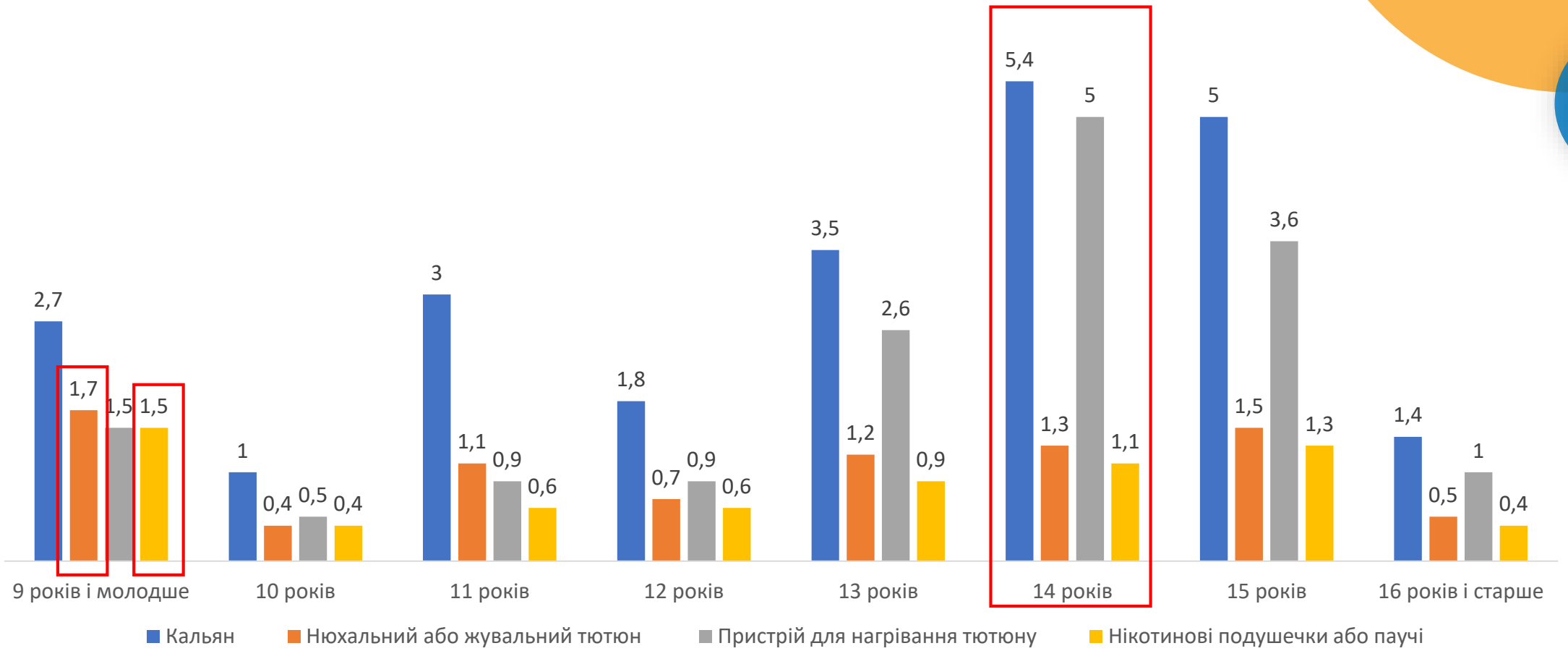
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Досвід використання альтернативних продуктів для куріння учнями 14-17 років протягом життя, %

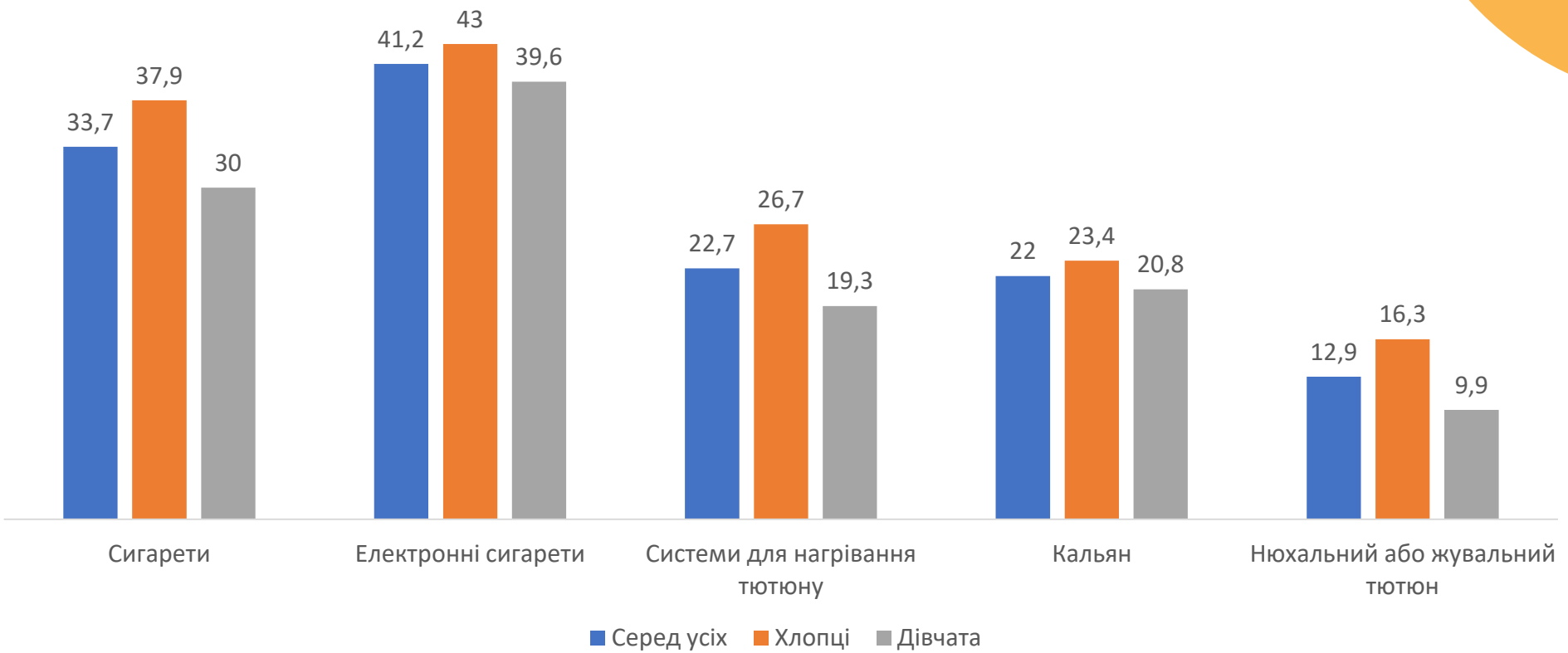
Вік першої спроби використання альтернативних продуктів

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Вік першої спроби альтернативних тютюнових і нікотинових продуктів серед учнів 14-17 років у 2024 р., %

Доступність різних типів тютюнових та нікотинових виробів

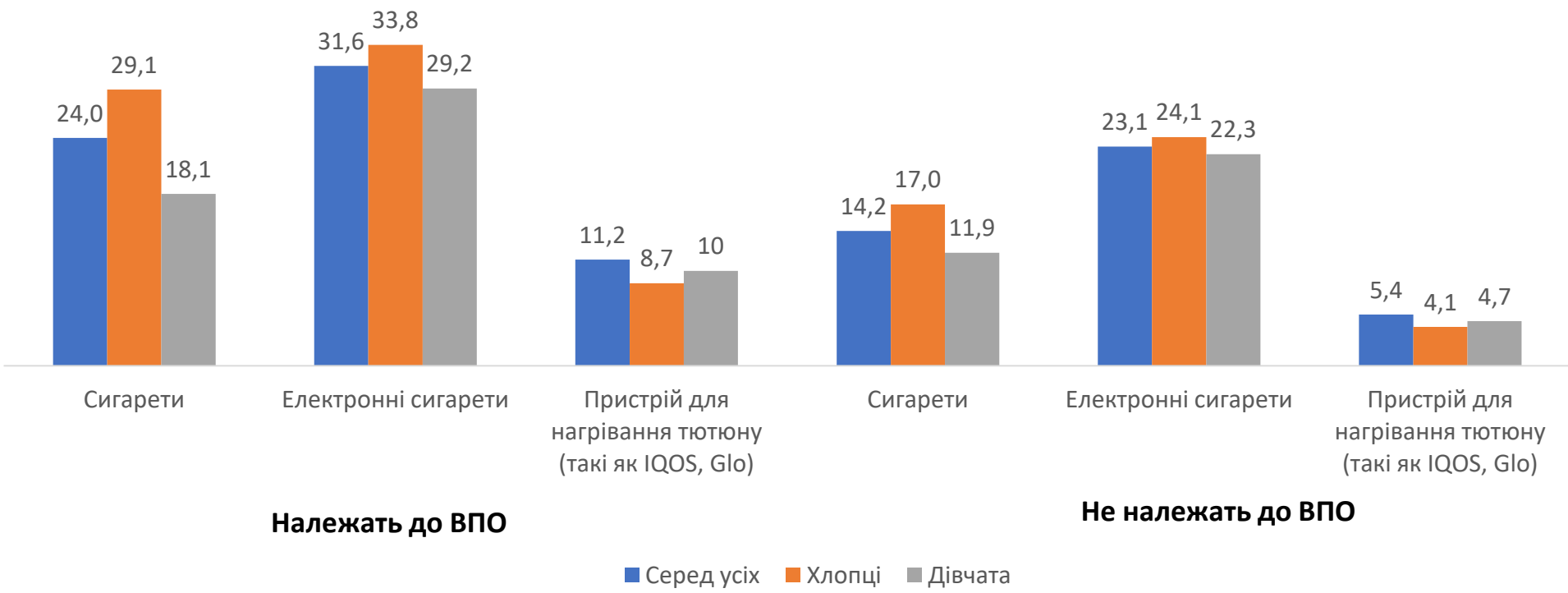

Оцінка доступності різних типів тютюнових та нікотинових виробів: сума відповідей «дуже легко» та «скоріше, легко» буде дістати такі вироби, якби захотіли, за віком і статтю, %

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Фактори впливу

Вплив досвіду внутрішнього переміщення на практики куріння

Учні 14-17 років, які мають досвід куріння протягом останніх 30 днів, у розрізі приналежності до ВПО, %

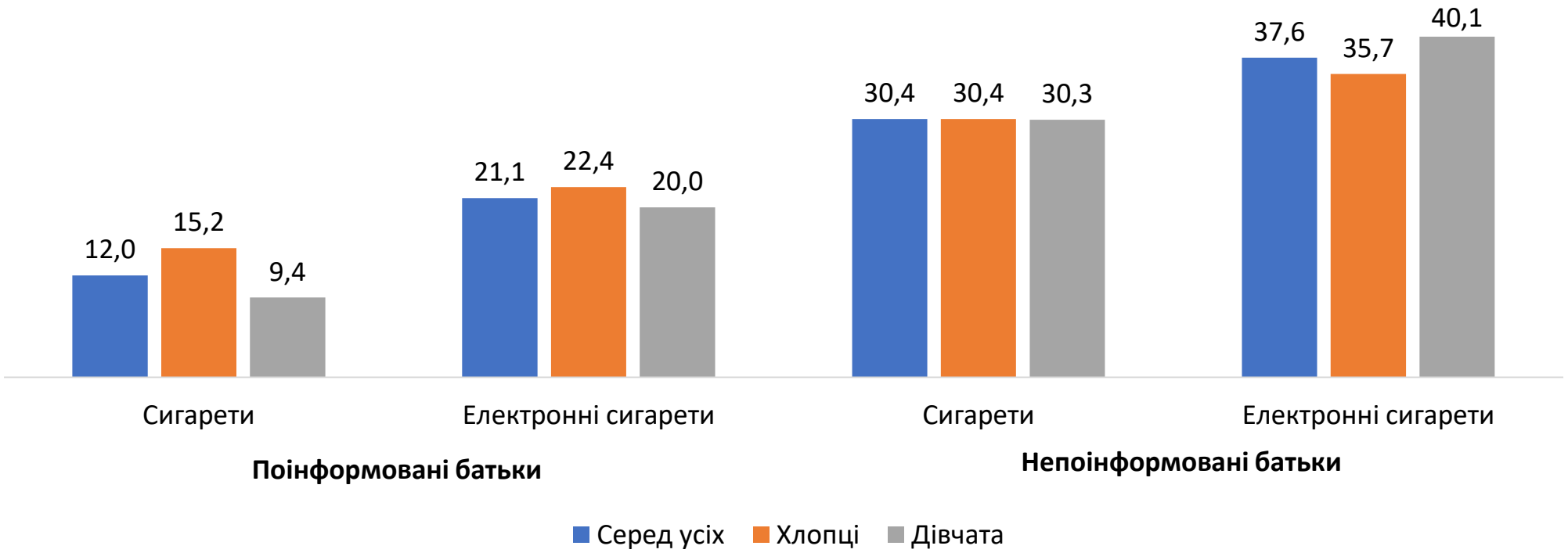
Зв’язок між поінформованістю батьків і досвідом куріння підлітків

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ’Я

Досвід куріння протягом життя мають 42,7% підлітків,

чиї батьки не поінформовані про їхнє дозвілля,

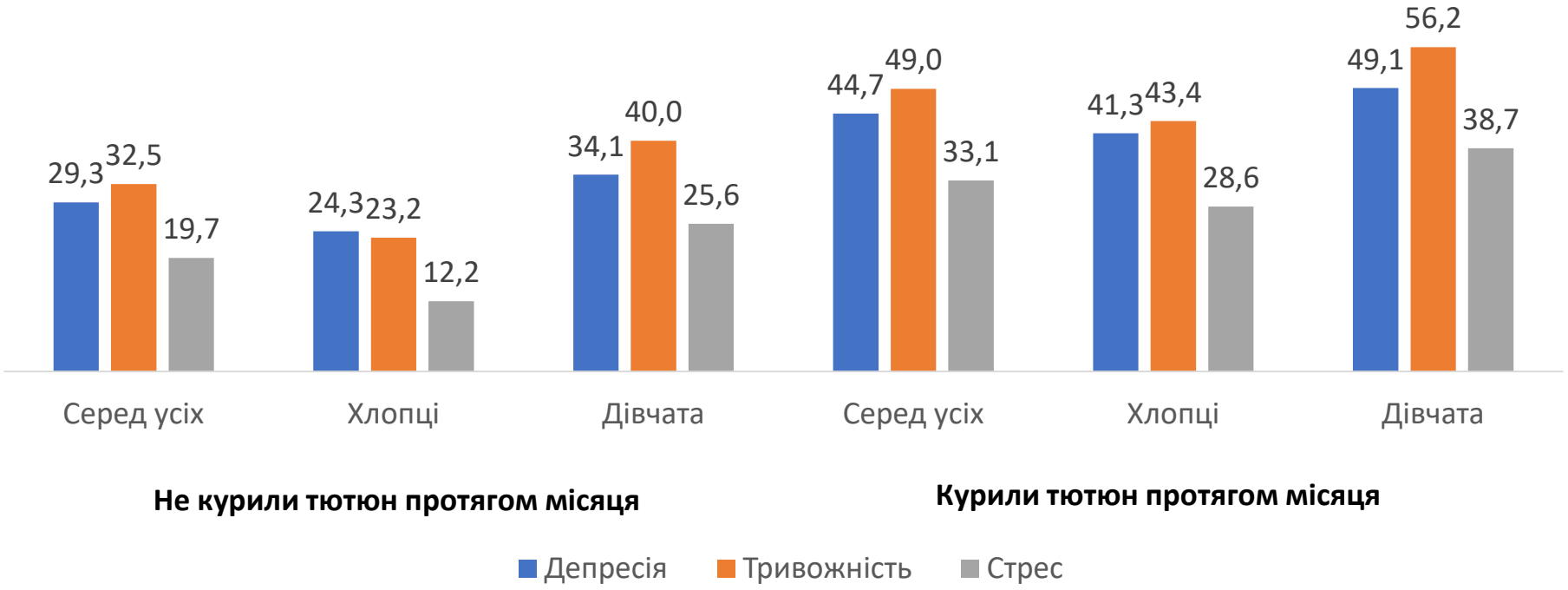
і 25,3% — серед тих, чиї батьки поінформовані

Куріння сигарет та електронних сигарет учнями 14–17 років протягом останніх 30 днів, за рівнем поінформованості батьків, %

Куріння. Поширеність підвищеного рівня депресії, тривожності та стресу

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

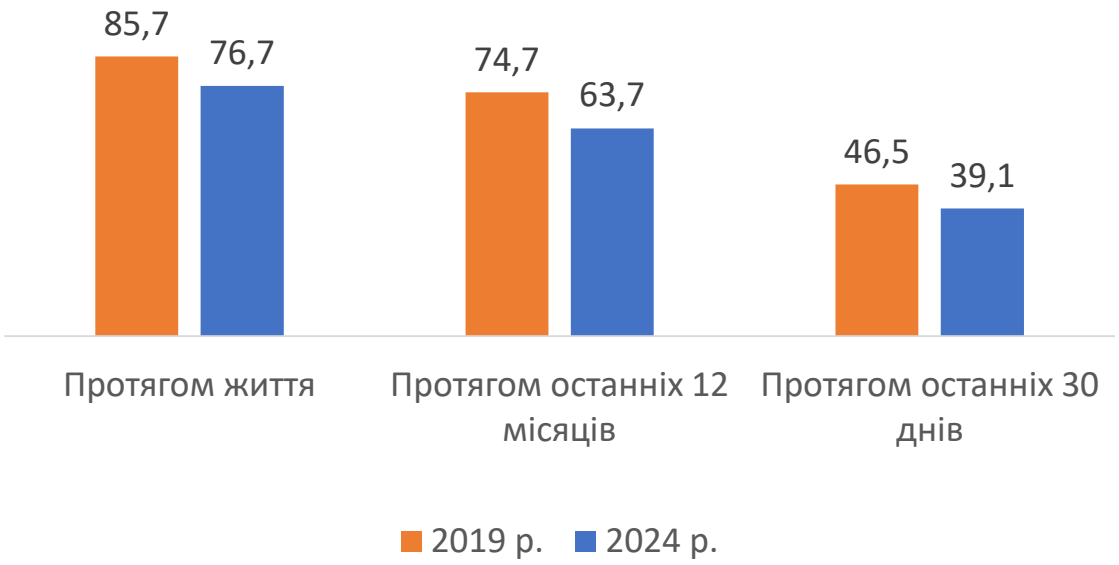
Найбільше зростання як серед хлопців, так і серед дівчат демонструє показник рівня тривожності

Поширеність підвищеного рівня депресії, тривожності та стресу враховуючи досвід куріння, серед учнів 14-17 років, за статтю, %

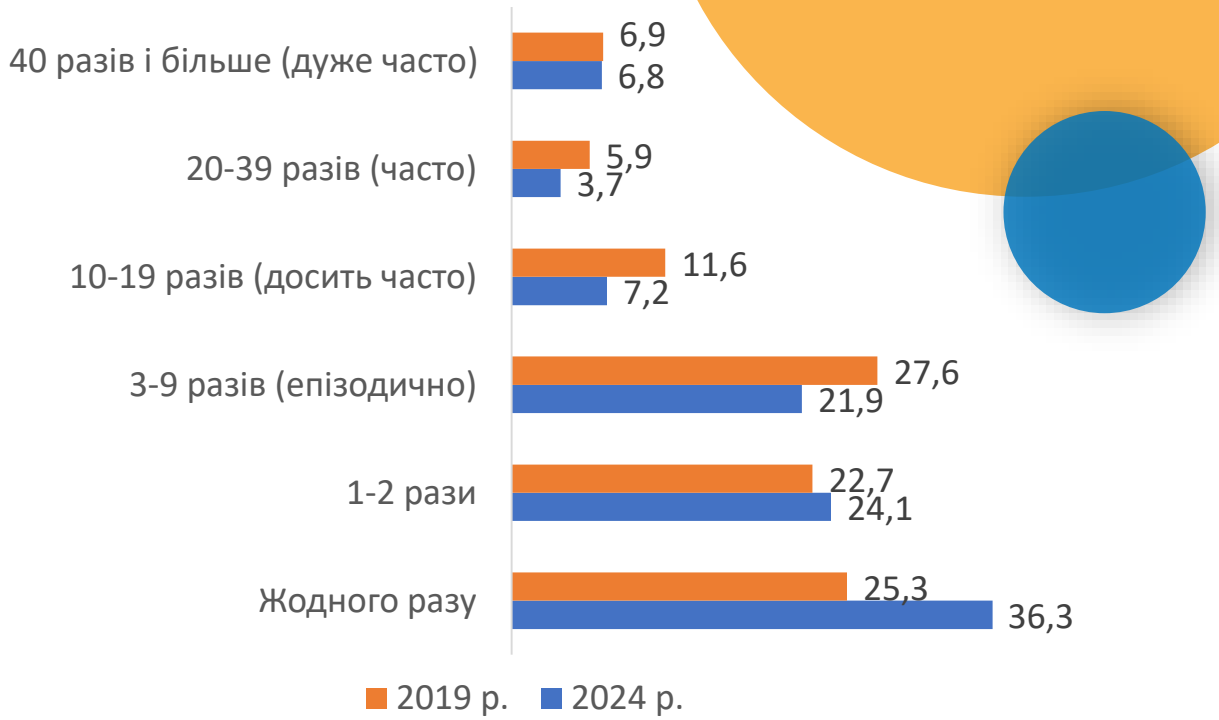
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

АЛКОГОЛЬ

Алкоголь. Досвід та частота вживання

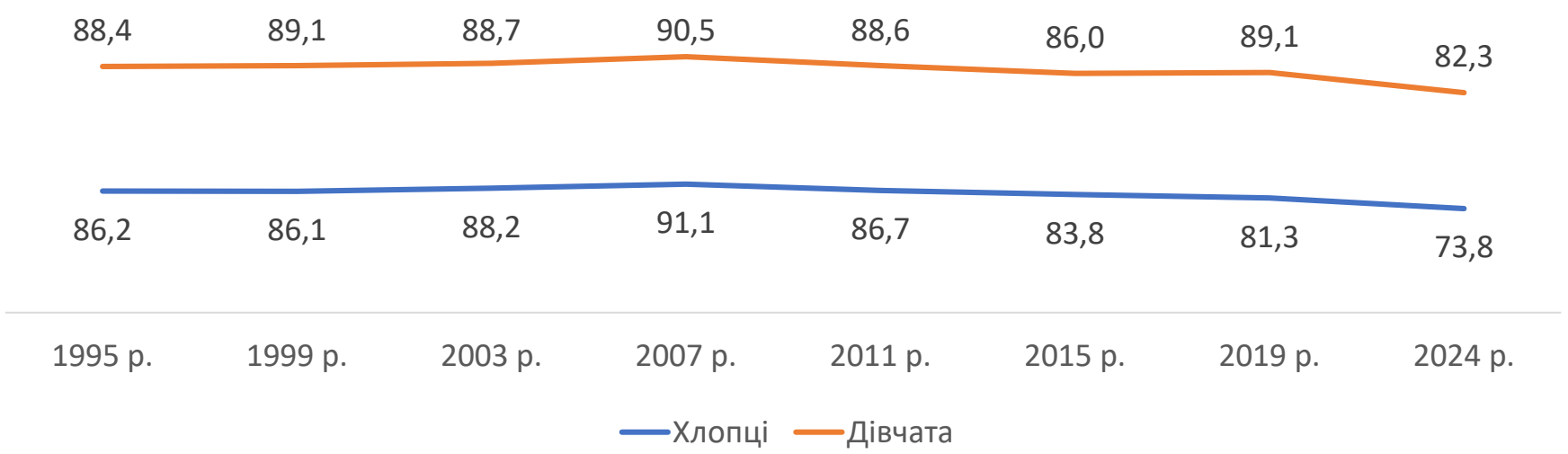

Досвід вживання алкоголю учнями 14-17 років, %

Частота вживання алкоголю упродовж останніх 12 місяців учнями 14-17 років, %

Алкоголь. Досвід вживання у динаміці

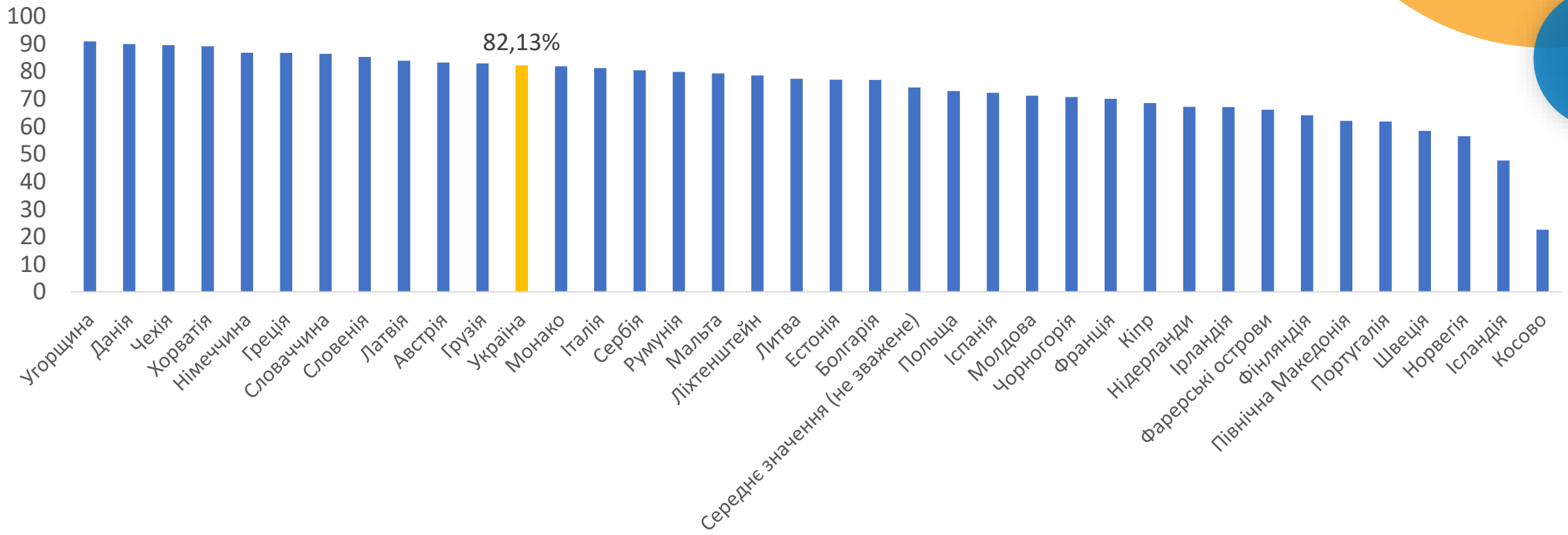
Досвід вживання алкоголю учнями 15-16 років хоча б 1 раз протягом життя, у динаміці, %

Джерело: https://www.euda.europa.eu/publications/data-factsheets/espad-2024-key-findings_en).

Алкоголь. Досвід вживання

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Середній показник по всім країнам (не зважений) - 74,14%

Вживання алкоголю хоча б 1 раз у житті серед учнів 15-16 років країн ESPAD 2024 р., %

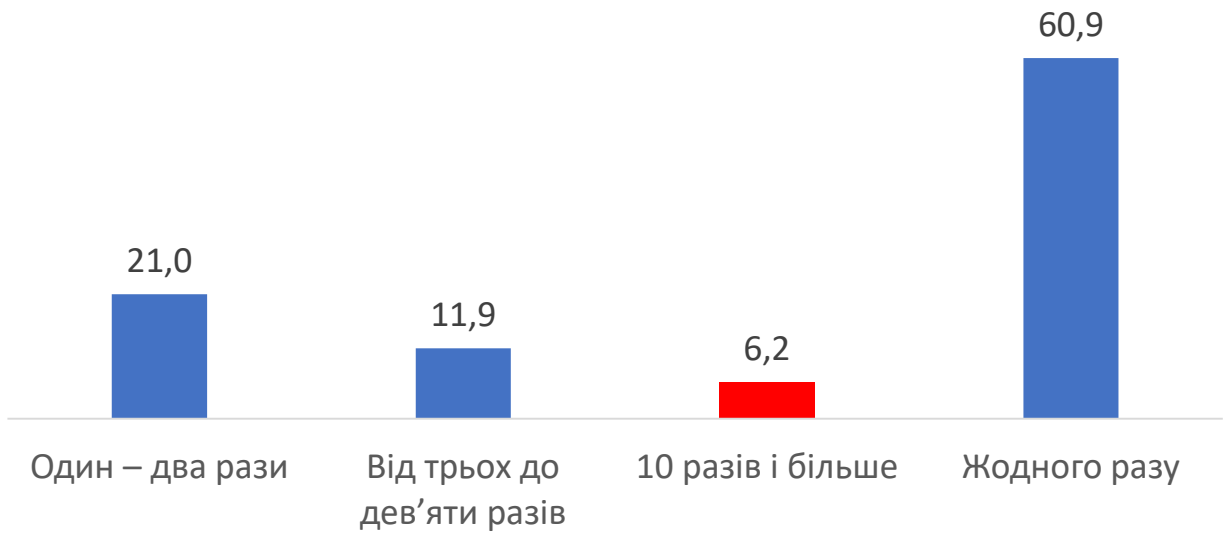
Джерело: https://www.euda.europa.eu/publications/data-factsheets/espad-2024-key-findings_en).

Алкоголь. Причини вживання

Причини вживання алкогольних напоїв упродовж останніх 12 місяців учнями 14-17 років
(сума відповідей «рідко», «іноді», «часто» або «завжди»), %

Алкоголь. Частота вживання протягом 30 днів, %

Частота вживання алкогольних напоїв учнями 14-17 років упродовж останніх 30 днів, %

Принаймні 1 раз протягом 30 днів споживали алкоголь жителі:

Селища - **46,6%**

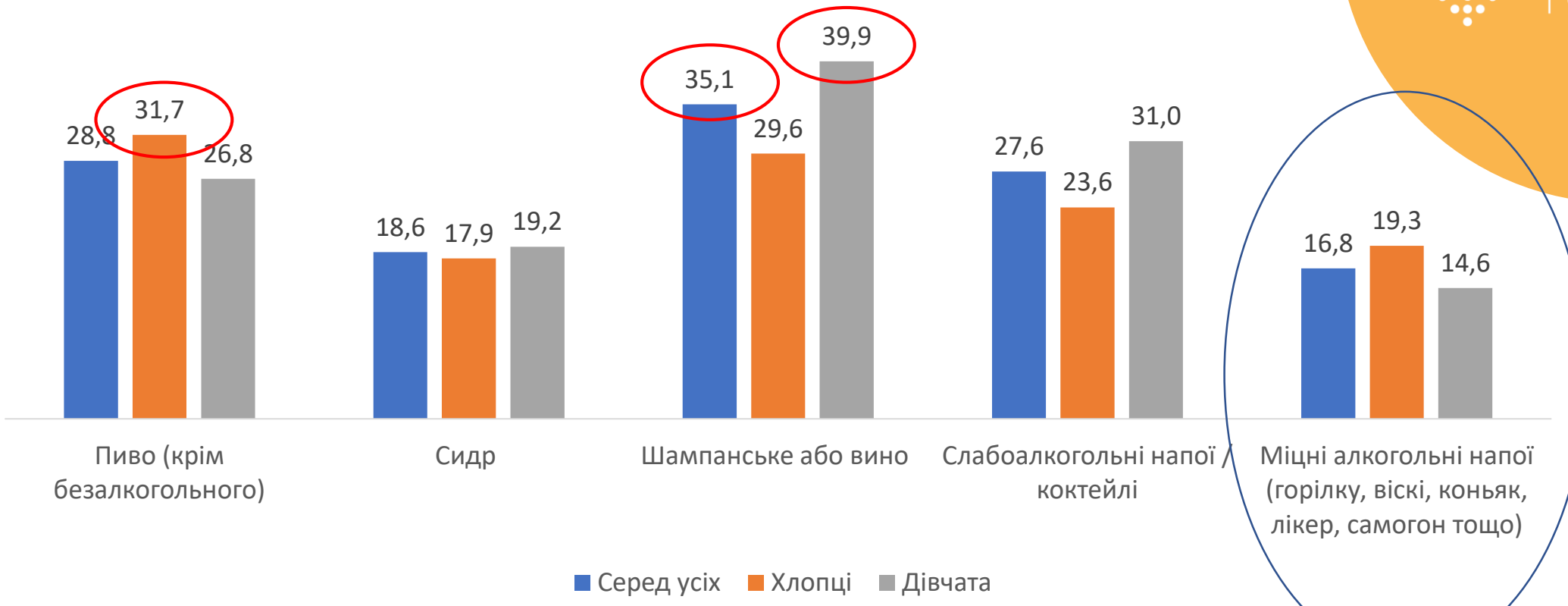
Села - **39,5%**

Міста - **38,2%**

Дівчата - 43,6%

Хлопці - 37,5%

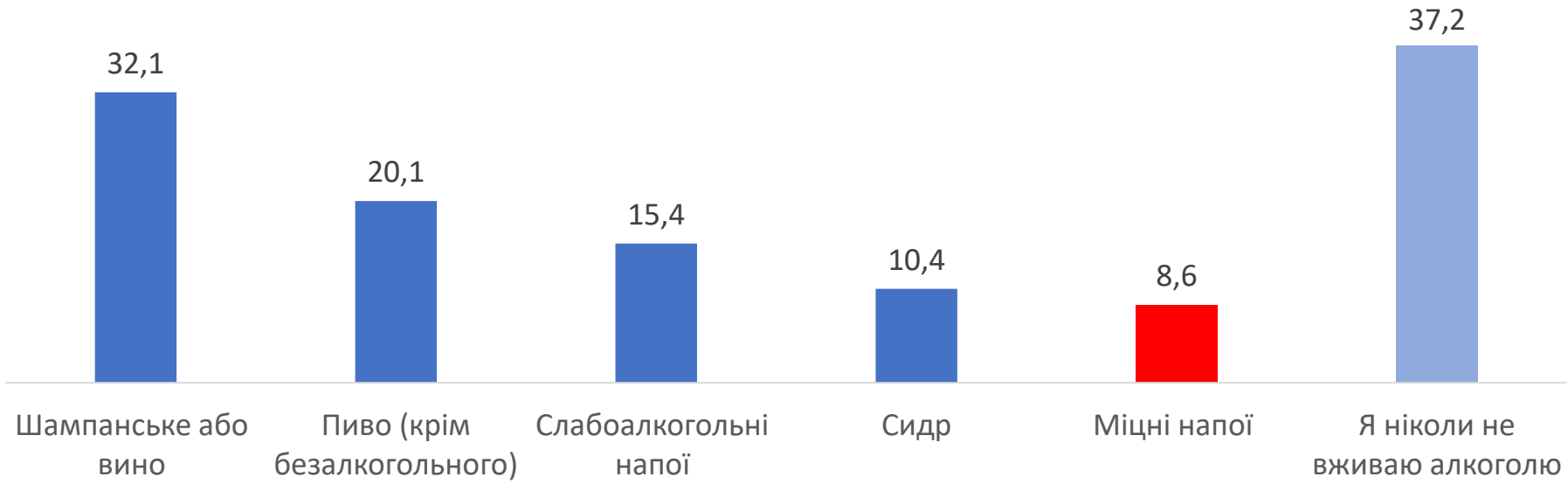
Алкоголь, який вживався протягом останніх 30 днів

Учні 14-17 років, які вживали різні види алкогольних напоїв хоча б один раз впродовж останніх 30 днів, %

** Сума відповідей не дорівнює 100%, оскільки респонденти надавали відповідь щодо кожного напою окремо*

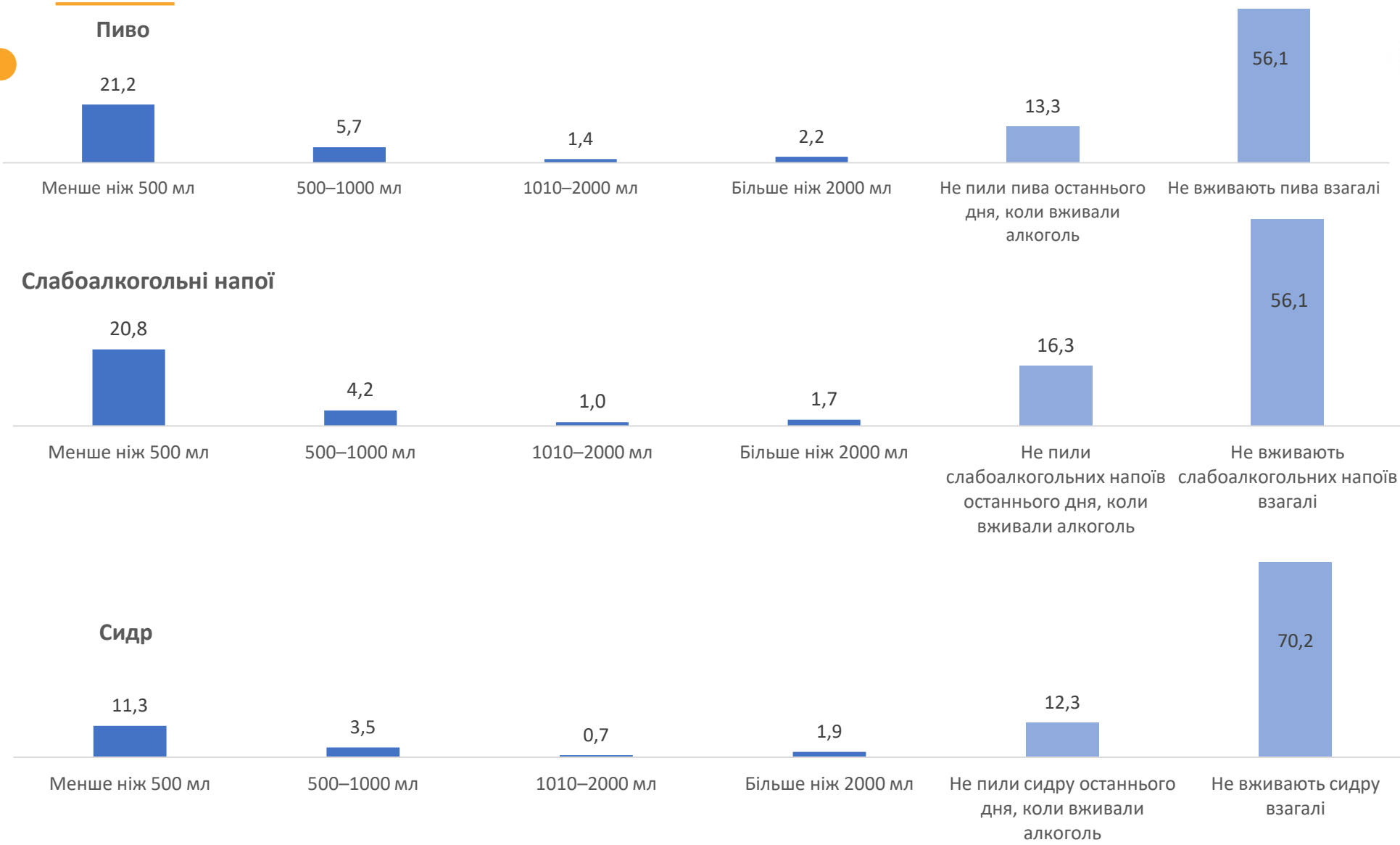
Алкоголь, який вживався під час останнього вживання

Типи алкогольних напоїв, спожитих під час останнього вживання алкоголю учнями 14-17 років, *%*

* Сума відсотків у стовпчиках перевищує 100%, оскільки респонденти мали можливість обрати декілька варіантів відповіді

Алкоголь. Обсяг вжитого алкоголю під час останнього вживання

Обсяг алкогольних напоїв під час останнього вживання алкоголю учнями 14-17 років, %

** Серед опитаних, які вживали той чи інший напій*

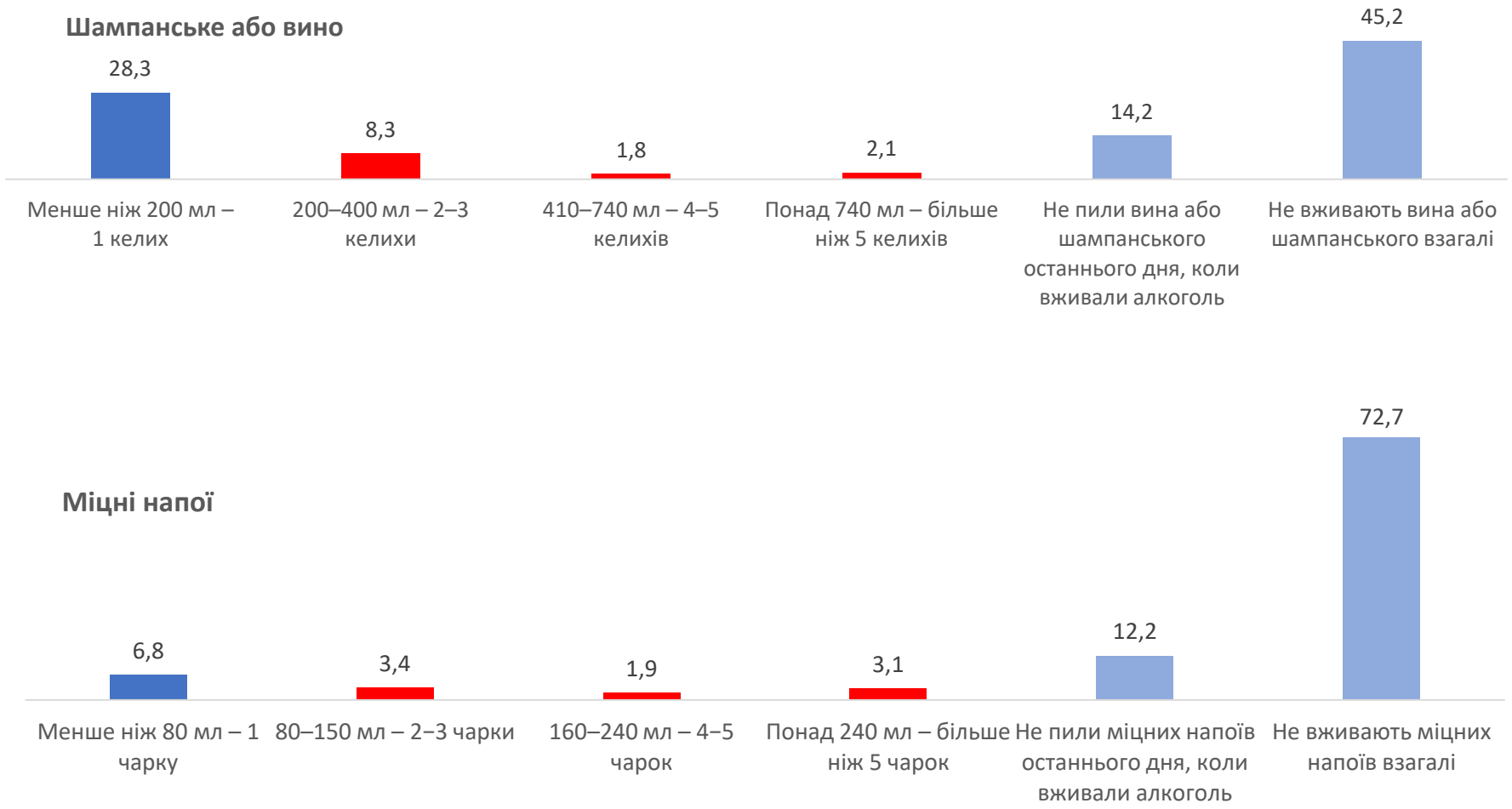
Одна стандартна порція алкоголю залежно від напою:

- Маленький келих вина або шампанського, 100 мл (~12%)
- Половина кружки пива, 250 мл (~5%)
- Маленька чарка міцного алкоголю, 30 мл (~40%)

Надмірне вживання (пияцтво) – вживання за один раз:

- ✓ для чоловіків – 6 стандартних порцій алкоголю
- ✓ для жінок – 4 стандартні порції алкоголю

Алкоголь. Обсяг вжитого алкоголю під час останнього вживання

Обсяг алкогольних напоїв під час останнього вживання алкоголю учнями 14-17 років, %

** Серед опитаних, які вживали той чи інший напій*

Одна стандартна порція алкоголю залежно від напою:

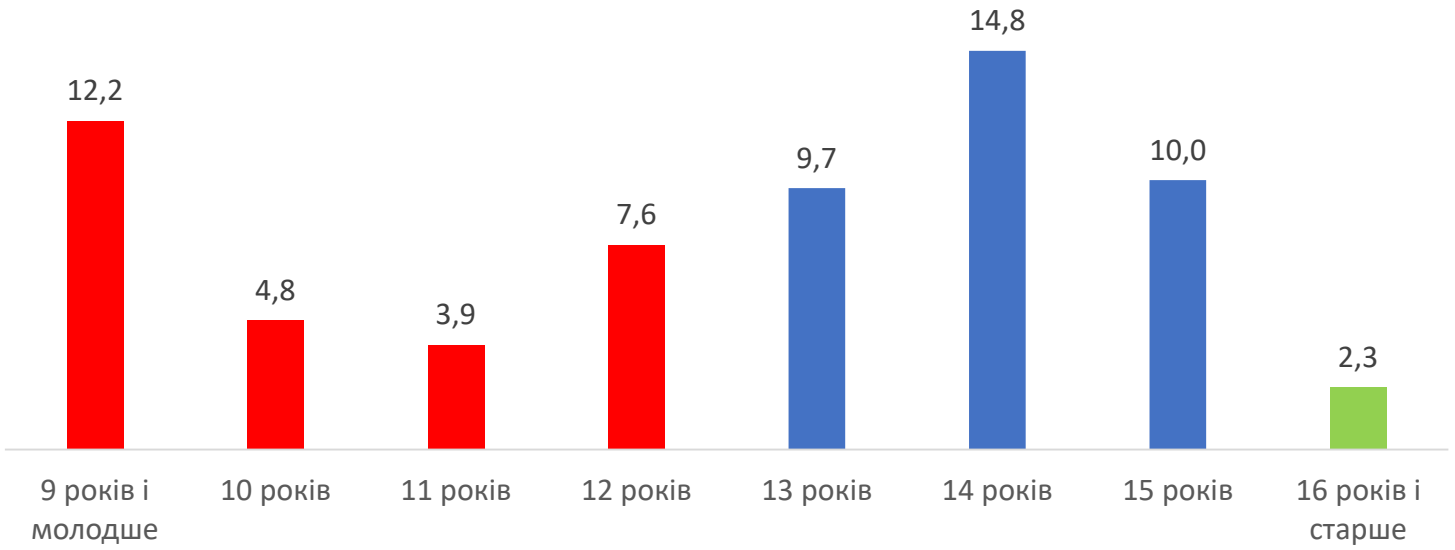
- Маленький келих вина або шампанського, 100 мл (~12%)
- Половина кружки пива, 250 мл (~5%)
- Маленька чарка міцного алкоголю, 30 мл (~40%)

Надмірне вживання (пияцтво) – вживання за один раз:

- ✓ для чоловіків – 6 стандартних порцій алкоголю
- ✓ для жінок – 4 стандартні порції алкоголю

Алкоголь. Вік першого вживання

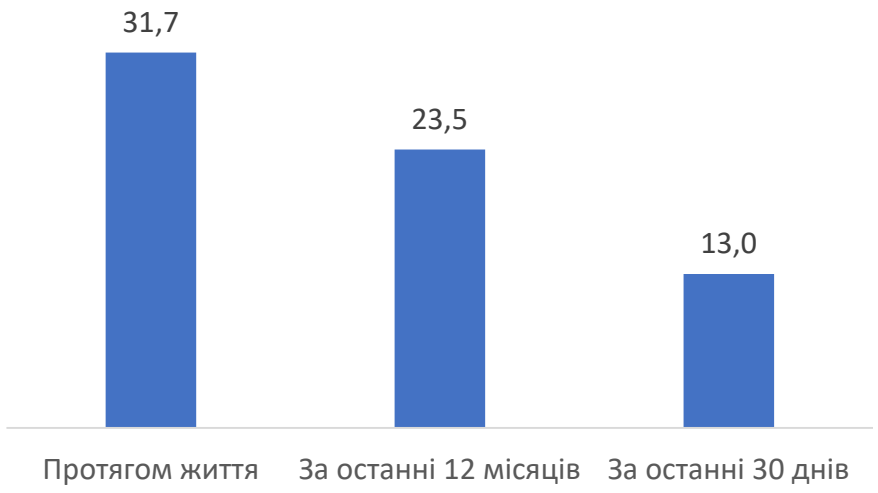
КОЖЕН 3-й вказав вік **до 14 років, КОЖЕН 8-й – 9 років і молодше**

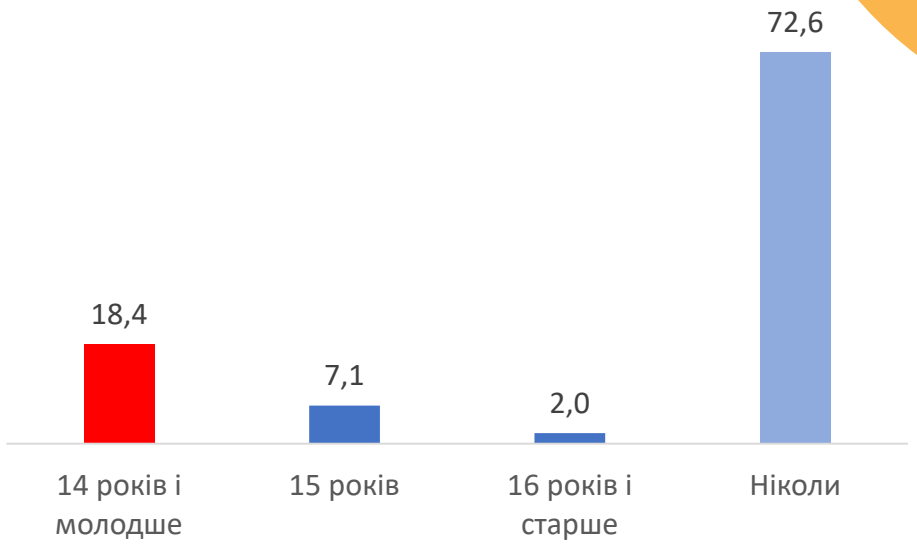
Ніколи не вживали алкоголь **34,8%** учнів 14-17 років

Вік, коли учні 14-17 років вперше випили алкогольний напій (хоча б один келих), %

Алкоголь. Досвід сп’яніння

Відчуття стану алкогольного сп'яніння принаймні один раз за певний період життя учнями 14-17 років, %

Учні 14-17 років, які вперше відчували стан алкогольного сп'яніння у відповідному віці, %

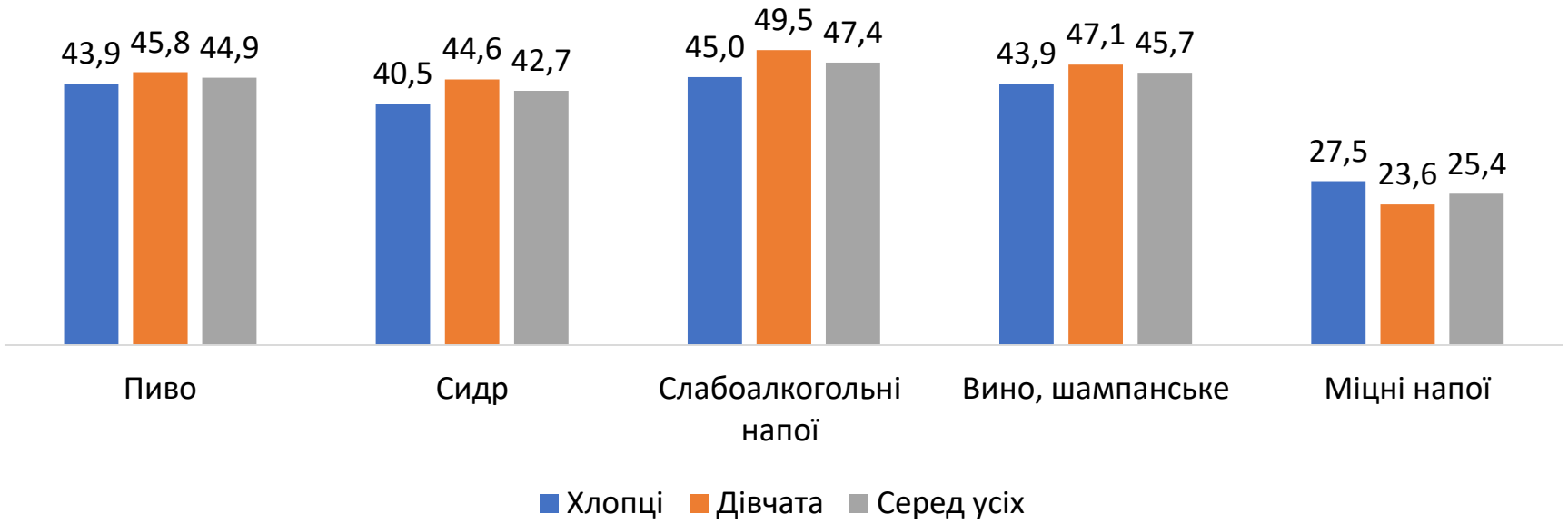
Алкоголь. Способи дістати

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Розподіл відповідей учнів 14-17 років, як вони зазвичай дістають алкоголь, %

Алкоголь. Доступність

Доступність серед учнів 14-17 років алкогольних напоїв (сума відповідей «дуже легко» та «скоріше, легко» дістати, якби захотіли), %

Найбільш доступні алкогольні напої в порядку спадання:

Слабоалкогольні – 47,4%

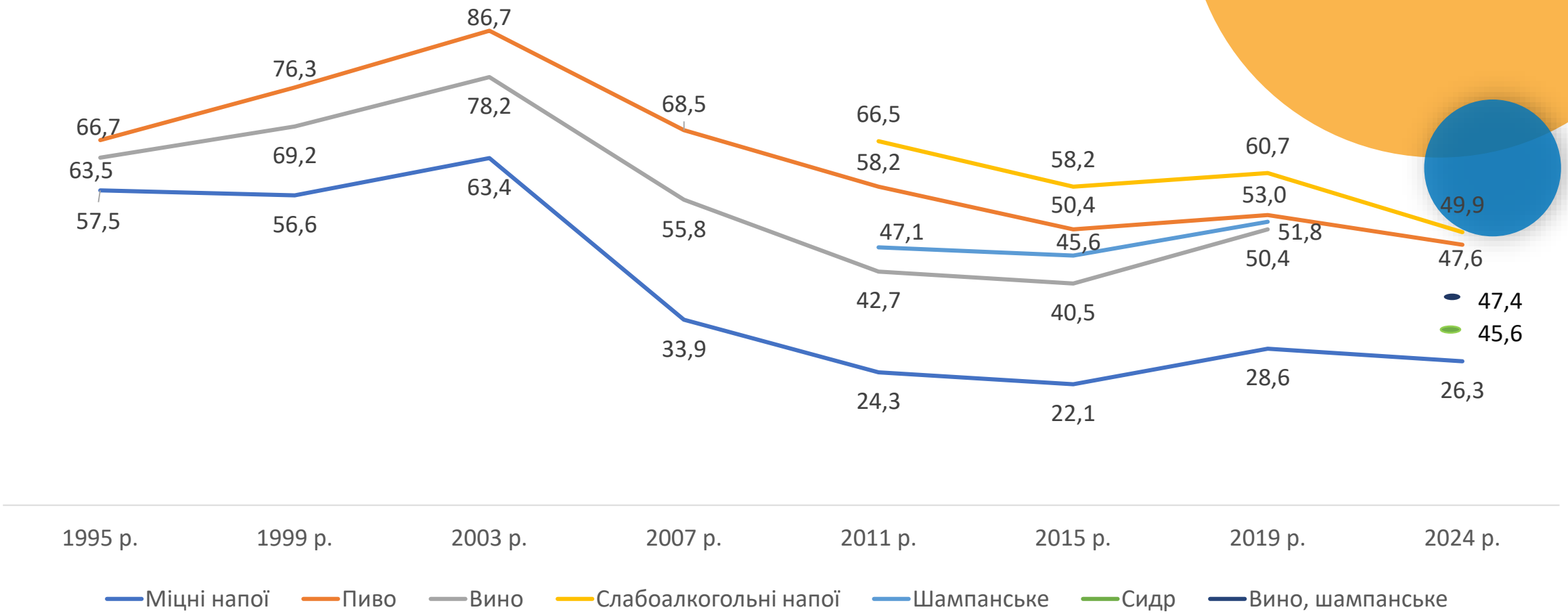
Вино, шампанське – 45,7%

Пиво – 44,9%

Сидр – 42,7%

Міцні напої – 25,4%

Алкоголь. Доступність у динаміці

Доступність алкогольних напоїв серед учнів 15-16 років (сума відповідей «дуже легко» та «скоріше, легко» дістати, якби захотіли), у динаміці, %

Дослідження з використанням методики «Таємний покупець»*

Таємні покупці - хлопці і дівчата 18-19 років, які виглядають молодше свого віку

Період польового етапу
26 червня – 31 серпня 2025 р.

Точки продажу
- великі магазини
- невеликі магазини (продуктові, магазини біля дому);
- кіоски;
- автозаправні станції;
- спеціалізовані магазини

Під час спроби покупець повідомляє, що:
- Гроші забули або на банківській картці відсутні;
- документів, що посвідчують особу, при собі не має

Товар, який намагався купити таємний покупець
Алкогольні напої
- пиво/сидр,
- вино, міцні напої

Тернопіль

Алкогольні вироби — 30 точок – 60 візитів

Київ

Алкогольні вироби — 55 точок – 110 візитів

Товар було відскановано касиром та схвалено до продажу на касі чи працівником магазину на стійці самообслуговування (продавці готові були продати тютюнові та нікотинові вироби)

JA PreventNCD

Тернопіль: під час 40-ка з 60-ти візитів (66,6 %)

Київ: під час 59-ти зі 110-ти візитів (53,6 %)

***Попередні результати**

Резюме

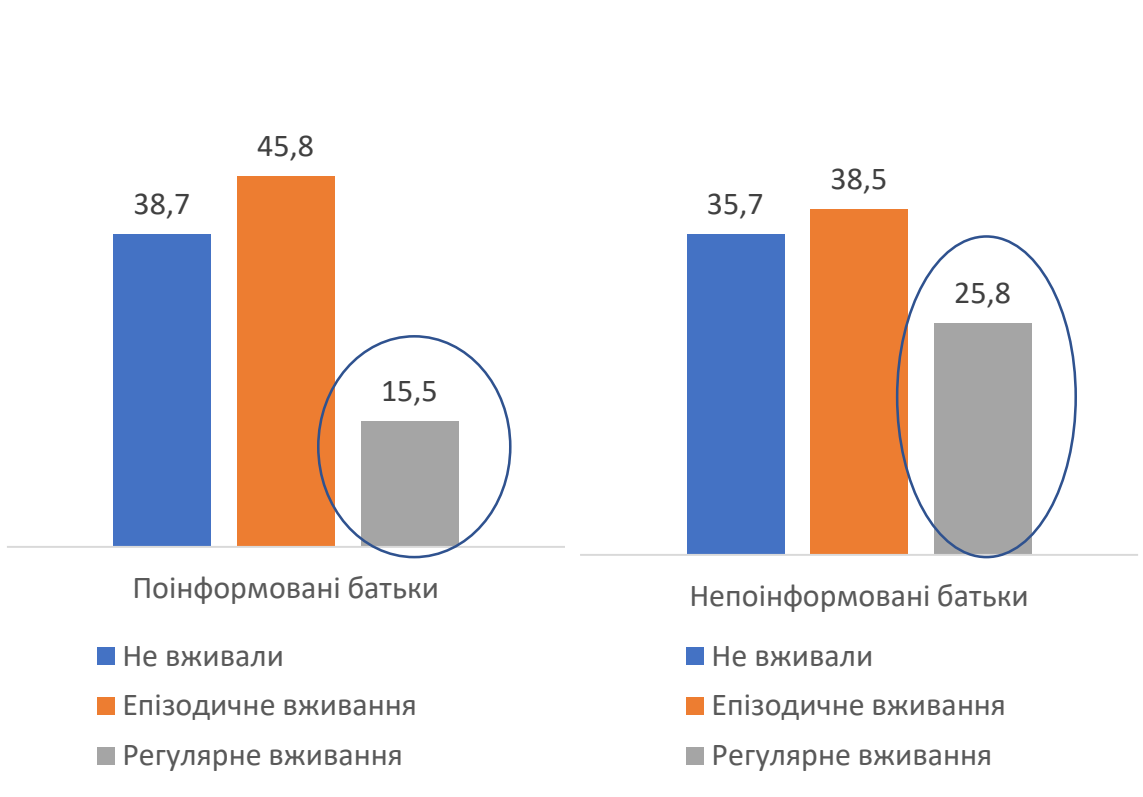
- ✓ **Спостерігається стабільна тенденція зменшення % підлітків, які мали досвід вживання алкоголю, проте % підлітків, які мають інтенсивне вживання – лишається незмінною**
- ✓ ***Дівчата*** *частіше, ніж хлопці,* ***мають досвід та великий досвід*** *вживання алкоголю. Вони раніше починають пробувати алкоголь і мають вищий відсоток у категоріях значного і великого досвіду. Хлопці, навпаки, частіше утримуються від вживання алкоголю взагалі*
- ✓ У **селищах** частіше спостерігається більший досвід вживання алкоголю
- ✓ Підлітки вживають алкоголь переважно нерегулярно, але частка тих, які вживають його систематично (раз на місяць або частіше), залишається стабільною
- ✓ Найуживанішими є **вино, шампанське та пиво**. Дівчата переважно обирають вино або шампанське, тоді як хлопці надають перевагу пиву та міцним напоям
- ✓ Щодо обсягу спожитого алкоголю, то більшість підлітків обмежується невеликими дозами, особливо дівчата
- ✓ Кожен 3-й вказав вік першого вживання алкоголю **до 14 років**, кожен 8-й – **9 років і молодше**
- ✓ **Третина** учнів **має досвід сп’яніння** протягом життя, кожен п’ятий відчув його у 14 років та молодше
- ✓ **Кожен 5-й купує алкоголь у магазині**, кожному 10-му – купують, дарують батьки (дівчатам частіше, ніж хлопцям)
- ✓ Доступність алкоголю в динаміці зменшується, але залишається на високому рівні (Слабоалкогольні напої – 47,4%, Вино, шампанське – 45,7%, Пиво – 44,9%, Сидр – 42,7%, Міцні напої – 25,4%)

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

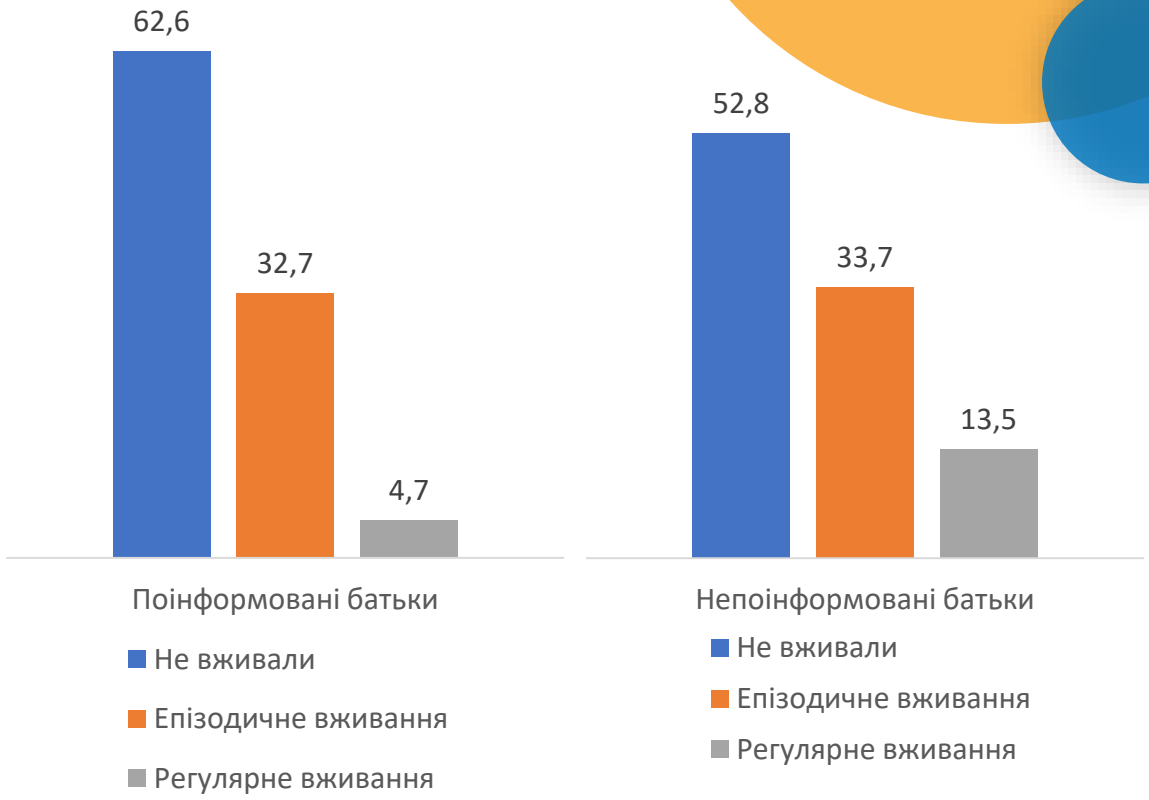
Фактори впливу

Алкоголь. Поінформованість батьків та вживання алкоголю

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

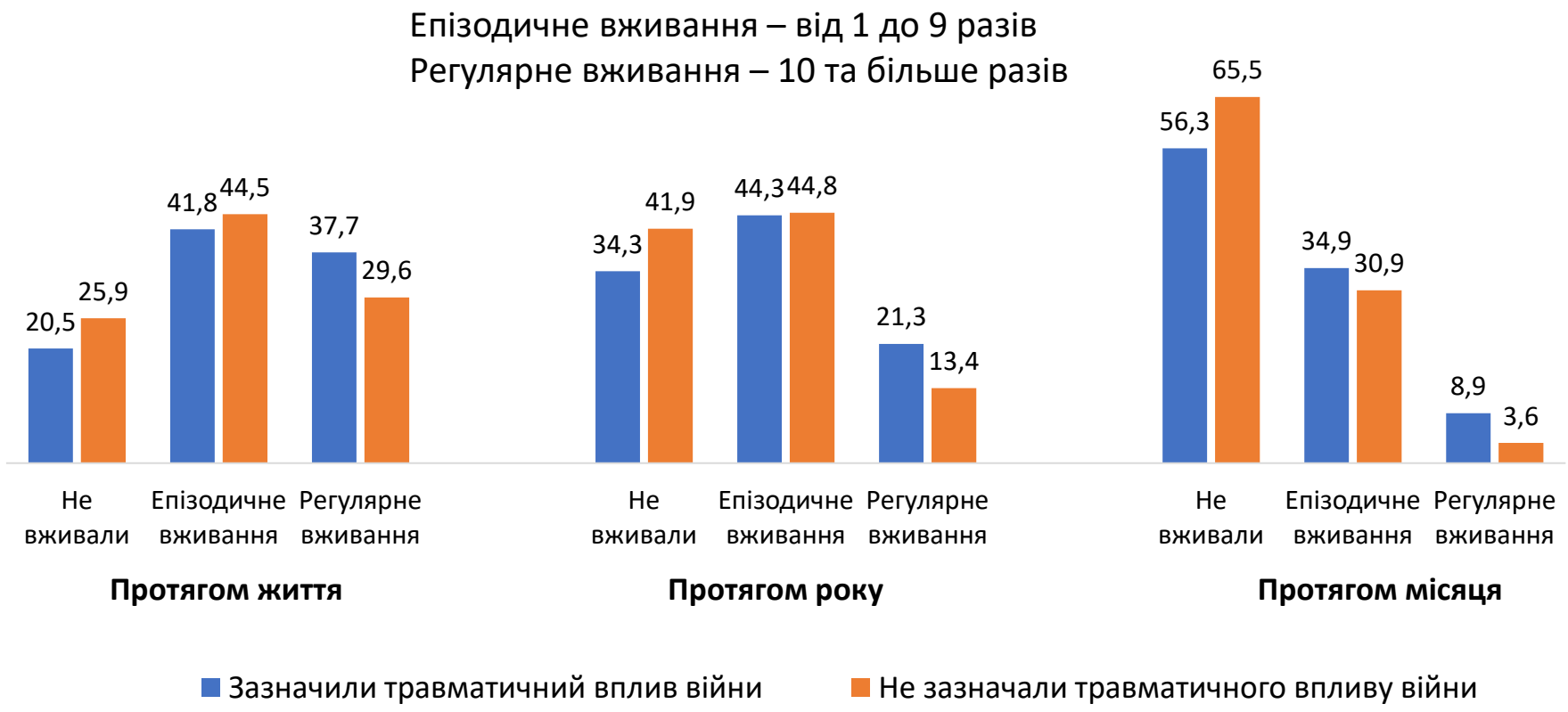
Протягом року

Протягом місяця

Вживання алкоголю учнями 14–17 років, за рівнем поінформованості батьків, %

Алкоголь. Травматичний вплив війни

Вживання алкоголю учнями 14–17 років у розрізі травматичного впливу війни, *%*

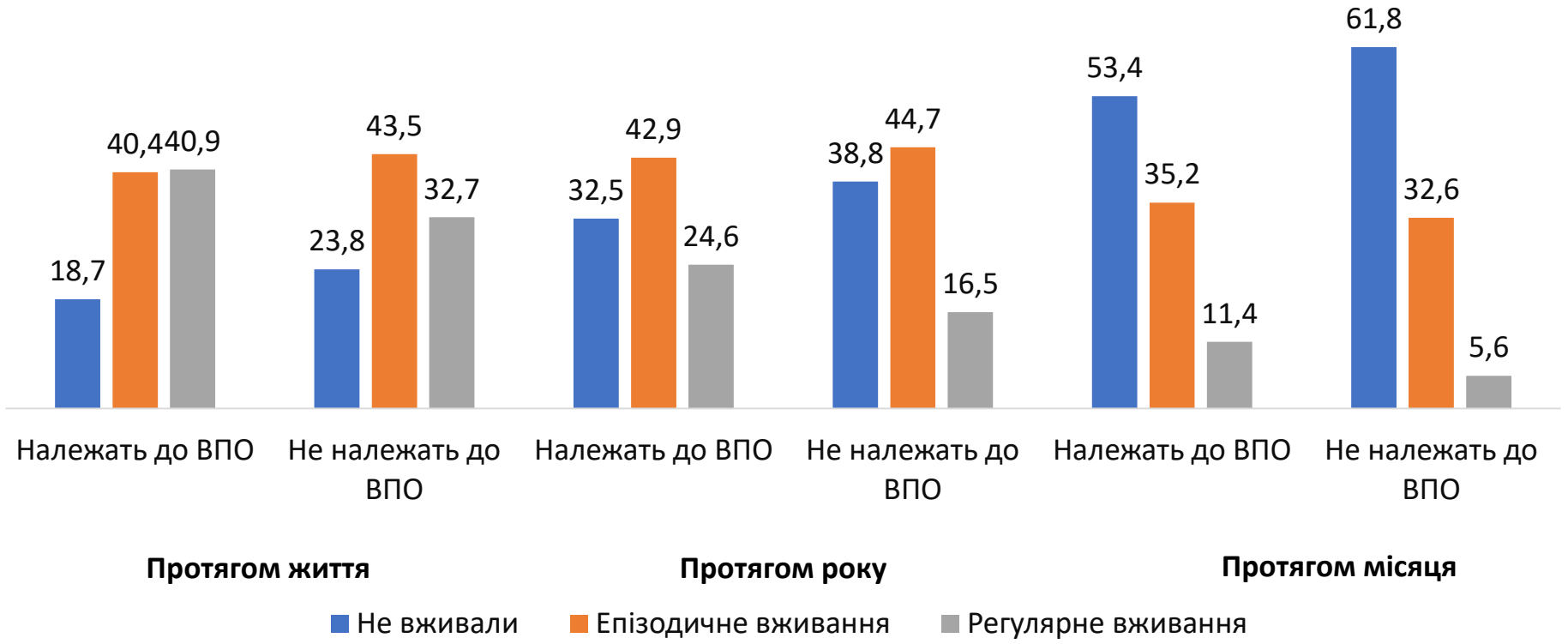
Учні 14-17 років, які зазнали травматичного впливу війни, мають такий досвід вживання алкоголю:

79,5% - протягом життя (74,1% серед тих, хто не зазнав)

65,7% - протягом року (58,1% серед тих, хто не зазнав)

43,7% - протягом місяця 34,5% серед тих, хто не зазнав)

Алкоголь. Вплив досвіду внутрішнього переміщення

Учні 14-17 років, які мають досвід вживання алкоголю, у розрізі приналежності до ВПО, %

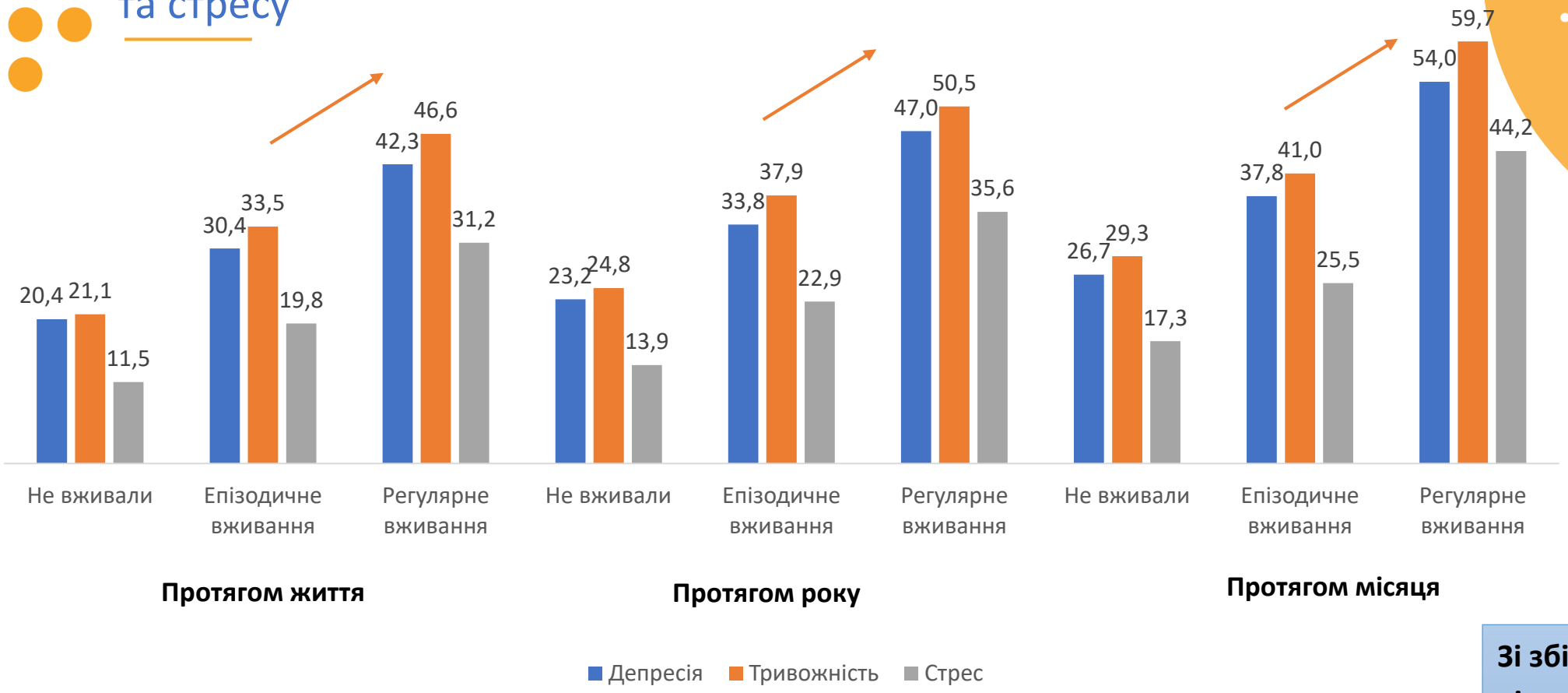
Учні 14-17 років, які належать до ВПО, мають такий досвід вживання алкоголю:

81,3% - протягом життя (76,2% серед тих, хто не належить)

67,5% - протягом року (61,2% серед тих, хто не належить)

46,6% - протягом місяця 38,2% серед тих, хто не належить)

Алкоголь. Поширеність підвищеного рівня депресії, тривожності та стресу

Поширеність підвищеного рівня депресії, тривожності та стресу при вживанні алкоголю, серед учнів 14-17 років, %

Зі збільшенням вживання кількості алкоголю зростає рівень депресії, тривожності та стресу серед учнів 14-17 років

Резюме

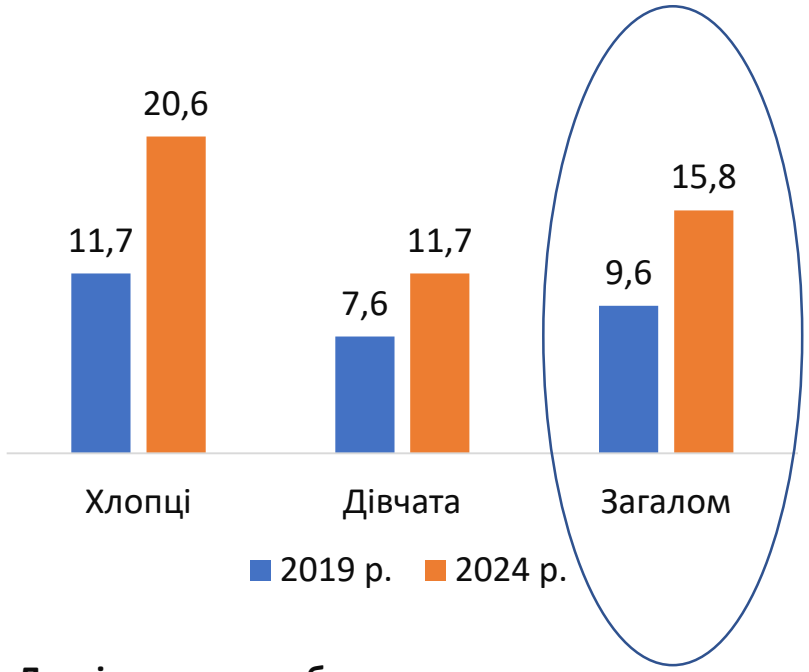
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

- ✓ Регулярне вживання є більш поширеним серед переміщених підлітків (**40,9%**), ніж серед тих, які до ВПО не належать – 32,7%
- ✓ Наявність травматичного досвіду війни має негативний вплив на регулярне вживання алкоголю
- ✓ Регулярно вживають алкоголь протягом життя **35,8% хлопців і 39,4% дівчат**, які зазнали впливу війни
- ✓ Регулярно вживають алкоголь більше тих, чиї батьки не обізнані про вільний час дітей
- ✓ Стан психічного здоров'я підлітків впливає на вживання алкоголю

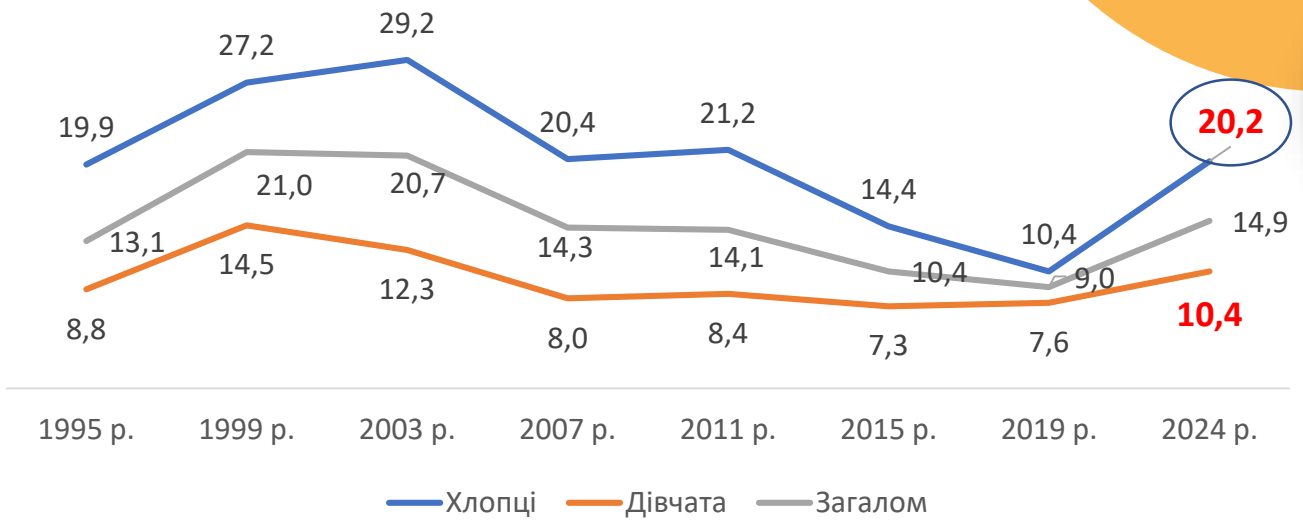
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

НАРКОТИЧНІ РЕЧОВИНИ

Наркотичні речовини. Досвід вживання

Досвід вживання будь-яких наркотичних речовин протягом життя учнями 14-17 років, %

Вживання будь-яких наркотичних речовин протягом життя серед учнів 15–16 років, у динаміці, %

Наркотичні речовини. Досвід вживання

Вживання будь-яких наркотичних речовин протягом життя серед учнів 15-16 років країн ESPAD 2024 р., %

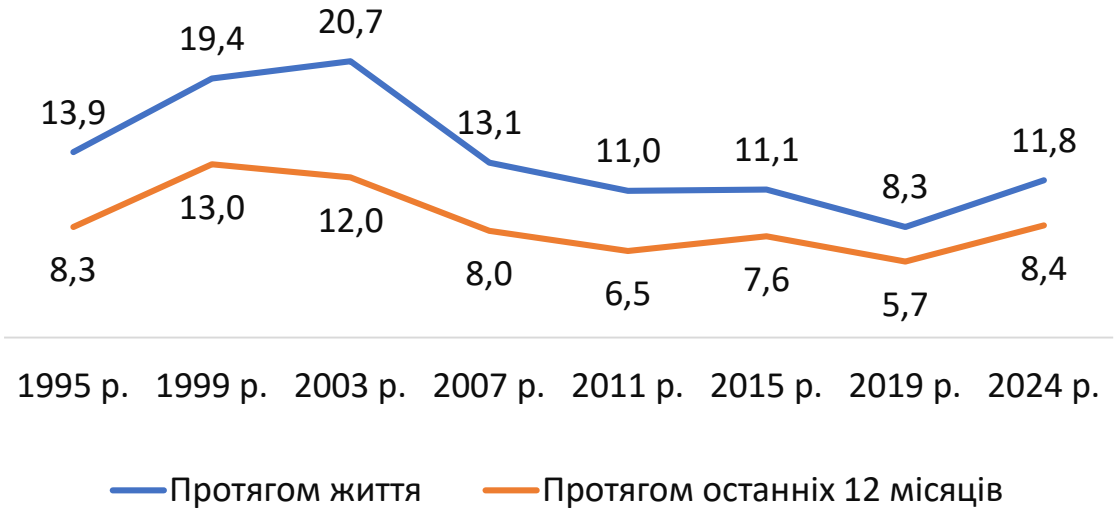
Вживання будь-яких наркотичних речовин (крім канабісу) протягом життя серед учнів 15-16 років країн ESPAD 2024 р., %

Наркотичні речовини. Досвід вживання канабісу та вік першої спроби

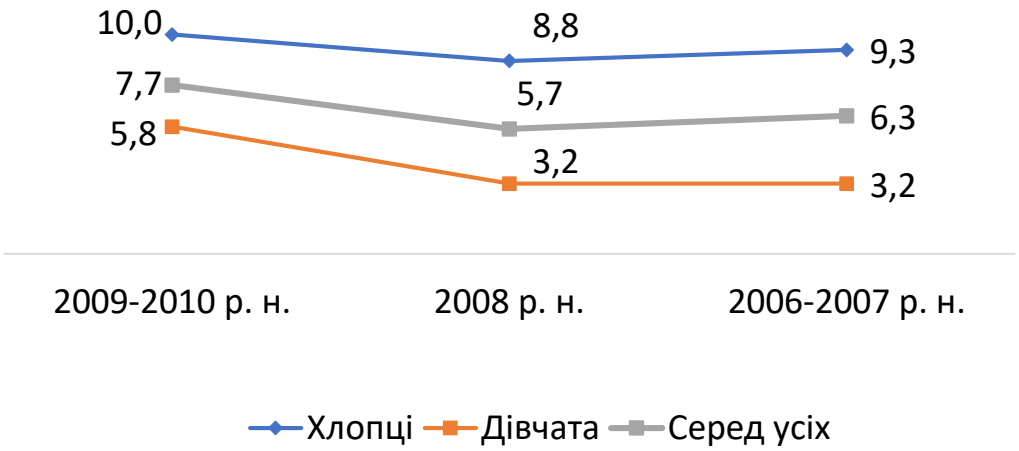

Досвід вживання канабісу учнями 14-17 років, %

6,5% мали досвід вживання канабісу у віці **13 років або раніше**
(у 2019 р. цей показник складав 1,8%)

Досвід вживання канабісу учнями 15-16 років, у динаміці, %

Частка осіб, які спробували канабіс у віці 13 років або раніше, за статтю та роком народження, %

Наркотичні речовини. Канабіс. CAST

The Cannabis Abuse Screening Test – CAST

Інструментарій дослідження передбачає використання показника індикаторів для оцінки проблем, які виникають при вживанні канабісу.

Показник розраховується за відповідями підлітків щодо оцінки ситуації за останні 12 місяців за питаннями:

1. **Чи курив(ла) ти канабіс (марихуану) у першій половині дня?**
2. **Чи курив(ла) ти канабіс (марихуану), коли був(ла) на самоті?**
3. **Чи були в тебе проблеми з пам'яттю після куріння канабісу (марихуани)?**
4. **Чи говорили тобі друзі або члени твоєї родини, що ти повинен(на) зменшити або припинити вживання канабісу (марихуани)?**
5. **Чи намагався(лась) ти зменшити або припинити вживання канабісу (марихуани), але без результатів?**
6. **Чи виникали в тебе проблеми через вживання канабісу (марихуани) (сварки, бійки, нещасні випадки, погані оцінки в школі тощо)?**

Кожна відповідь має оцінку 0 або 1, залежно від того, виникали такі ситуації чи ні.

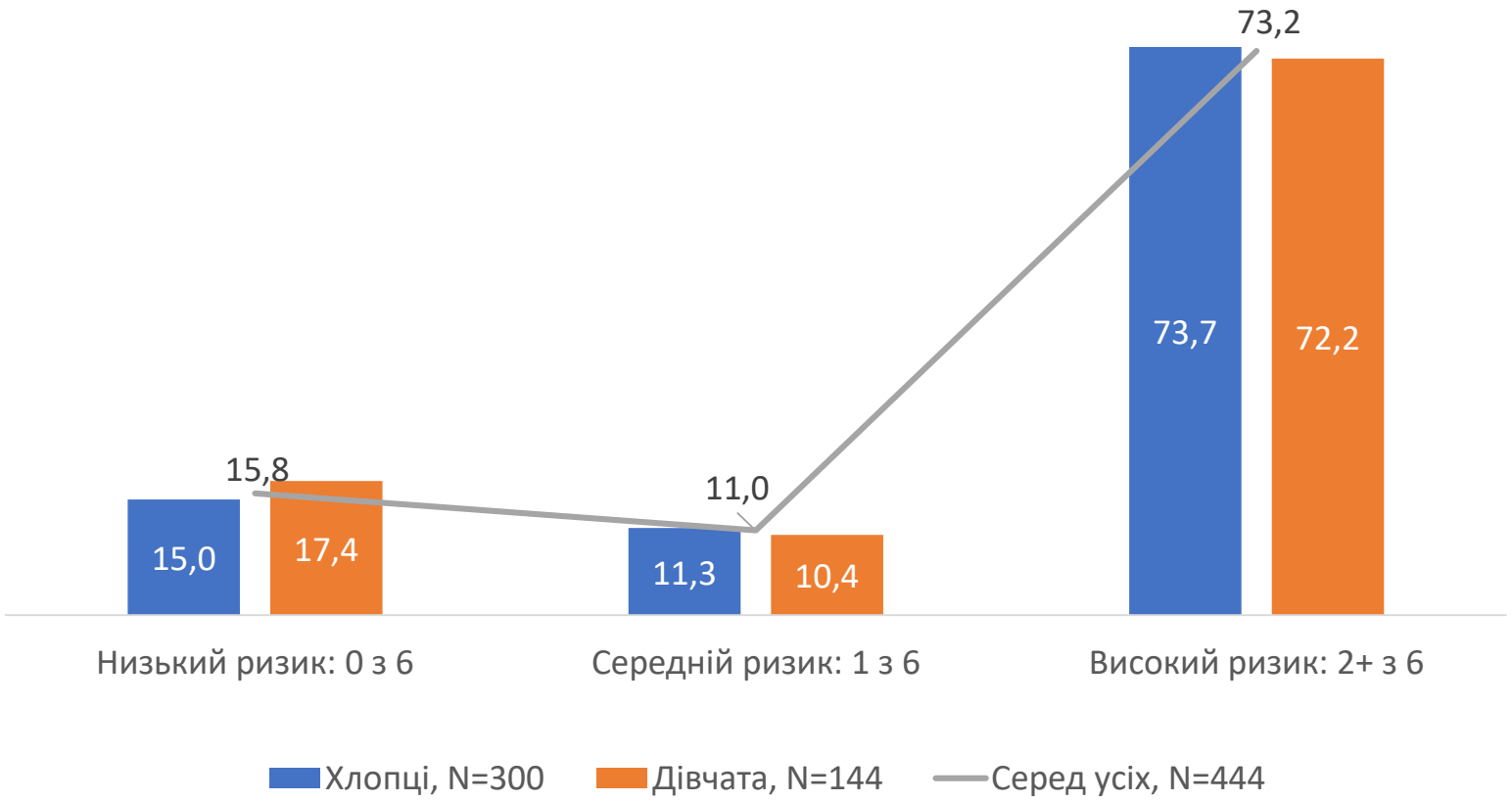
Сума відповідей означає:

0 – особи мають низький рівень ризику виникнення проблем, що викликає вживання канабісу;

1 – особи мають середній рівень ризику виникнення проблем, що викликає вживання канабісу;

2 та більше – особи перебувають у групі високого ризику виникнення проблем, що викликає вживання канабісу.

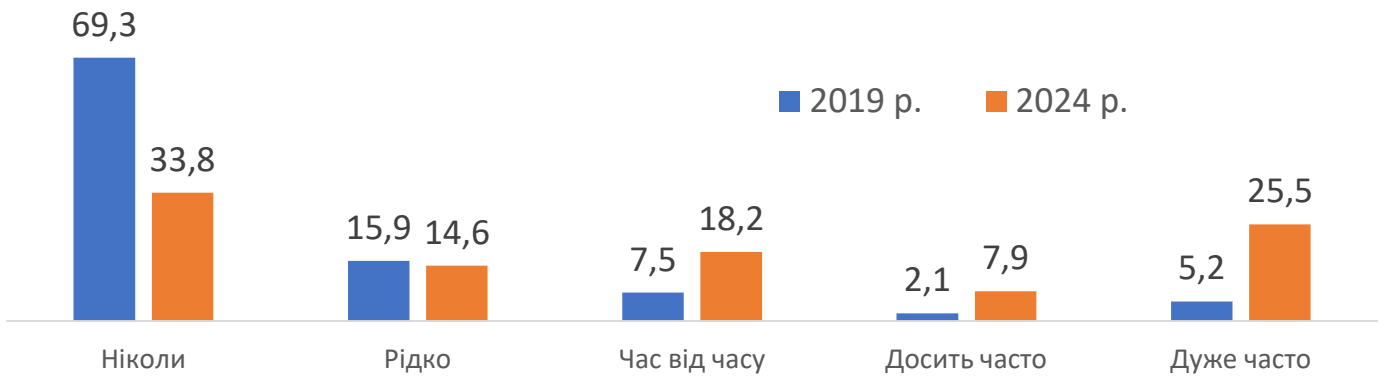
Наркотичні речовини. Канабіс. CAST

У 2019 році:
Низький рівень – 31,9%
Середній рівень – 16,2%
Високий рівень – 51,9%

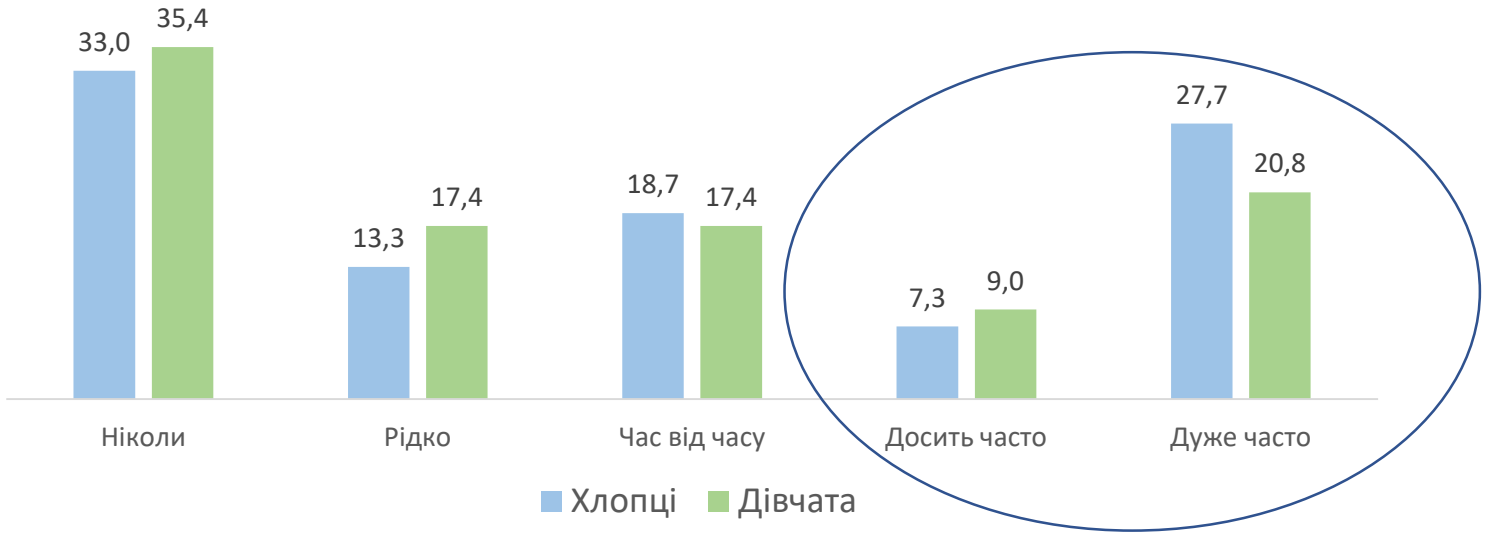
Показник проблемного вживання канабісу (CAST) (серед опитаних, які вживали канабіс (марихуану) протягом останніх 12 місяців і дали відповідь на запитання), за статтю, %

Наркотичні речовини. CAST. Вживання канабісу (марихуани) на самоті

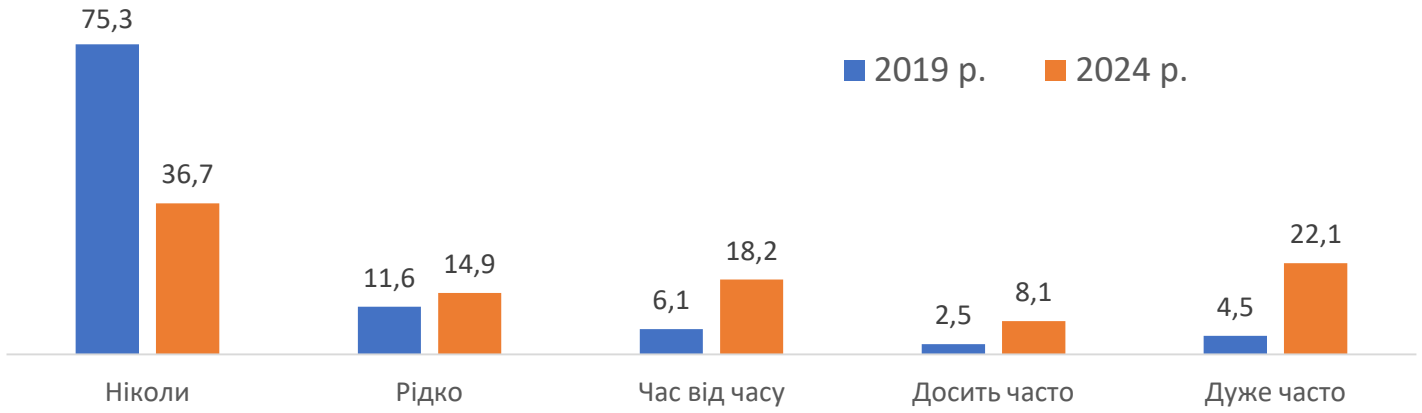
Куріння канабісу (марихуани) на самоті учнями 14-17 років

(серед опитаних, які вживали канабіс (марихуану) протягом останніх 12 місяців і дали відповідь на запитання), %

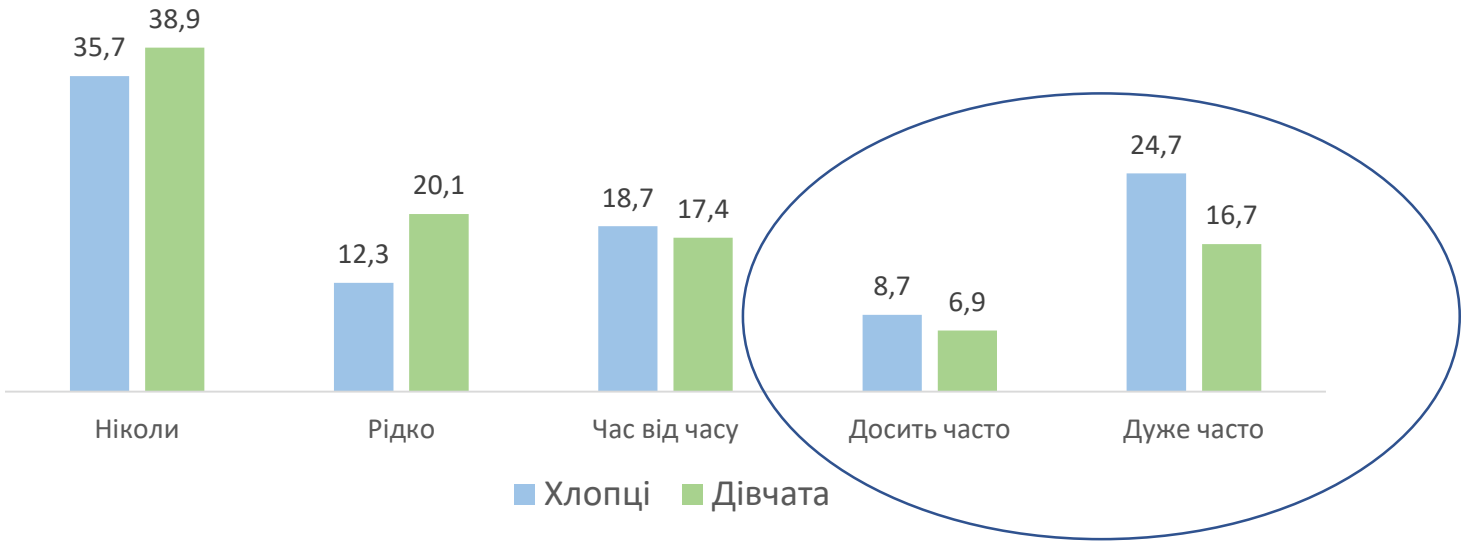
Розподіл за статтю, 2024 рік, %

Наркотичні речовини. CAST. Проблеми з пам’яттю після вживання канабісу (марихуани)

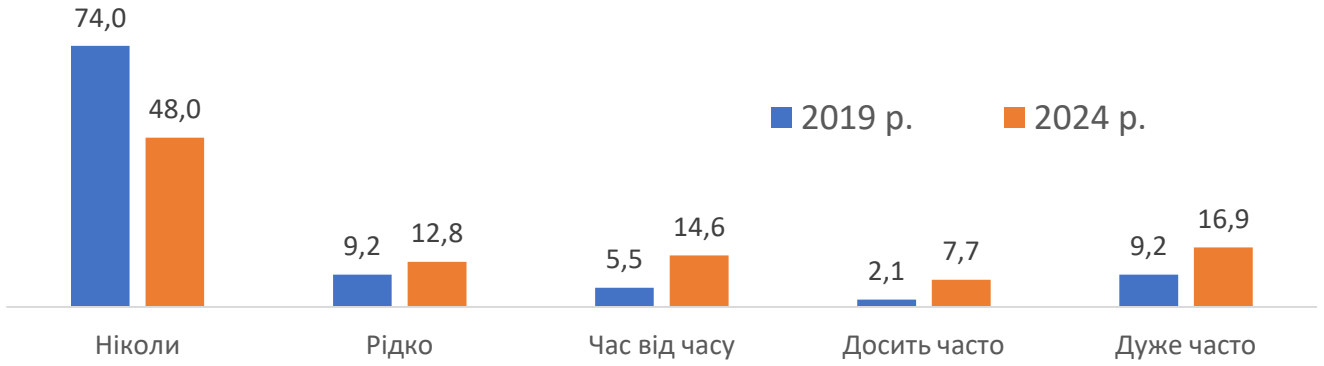
Проблеми з пам’яттю після вживання канабісу (марихуани) в учнів 14-17 років у 2024 році

(серед опитаних, які вживали канабіс (марихуану) протягом останніх 12 місяців і дали відповідь на запитання)

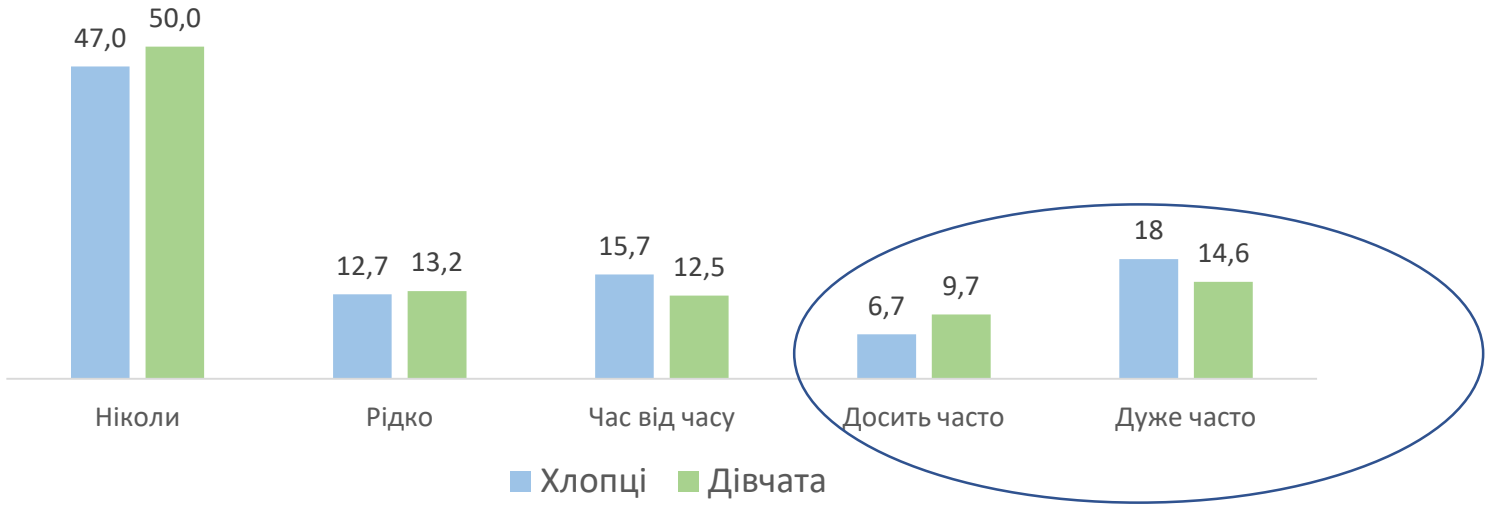
Розподіл за статтю, 2024 рік, %

Наркотичні речовини. CAST. Безуспішні спроби припинити вживання канабісу (марихуани)

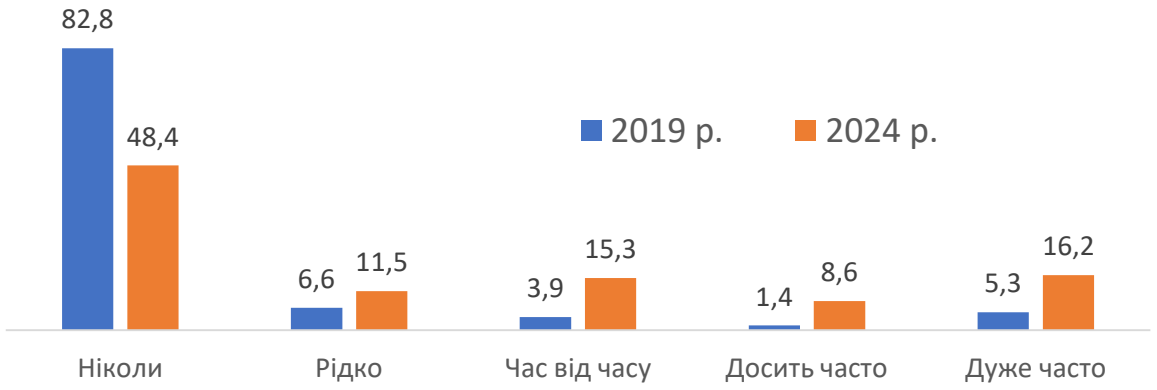
Безуспішні спроби припинити вживання канабісу (марихуани) учнями 14-17 років у 2024 році

(серед опитаних, які вживали канабіс (марихуану) протягом останніх 12 місяців і дали відповідь на запитання)

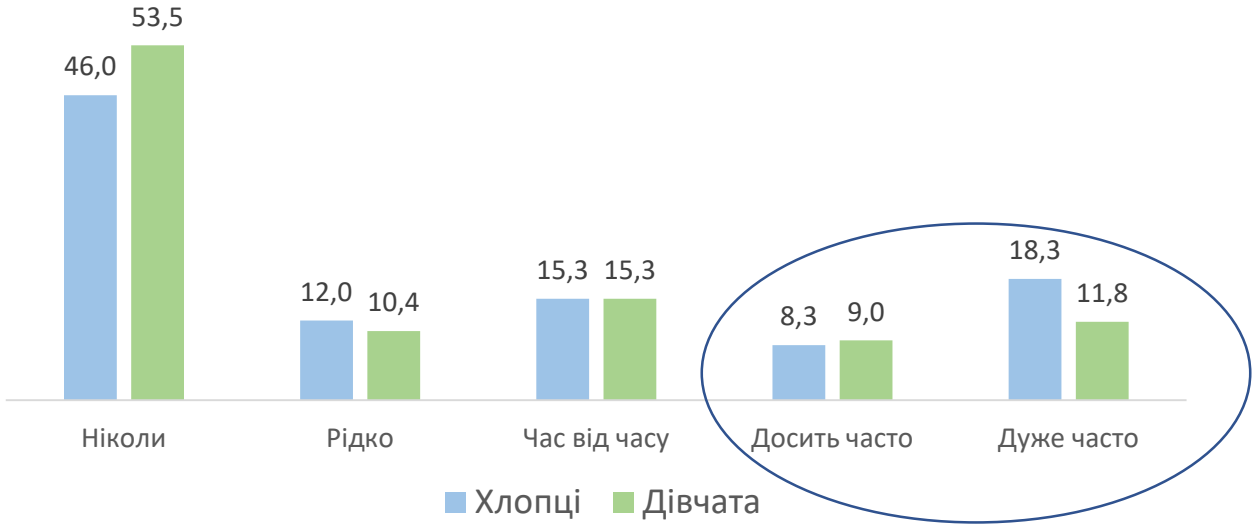
Розподіл за статтю, 2024 рік, %

Наркотичні речовини. CAST. Поява проблем внаслідок вживання канабісу (марихуани)

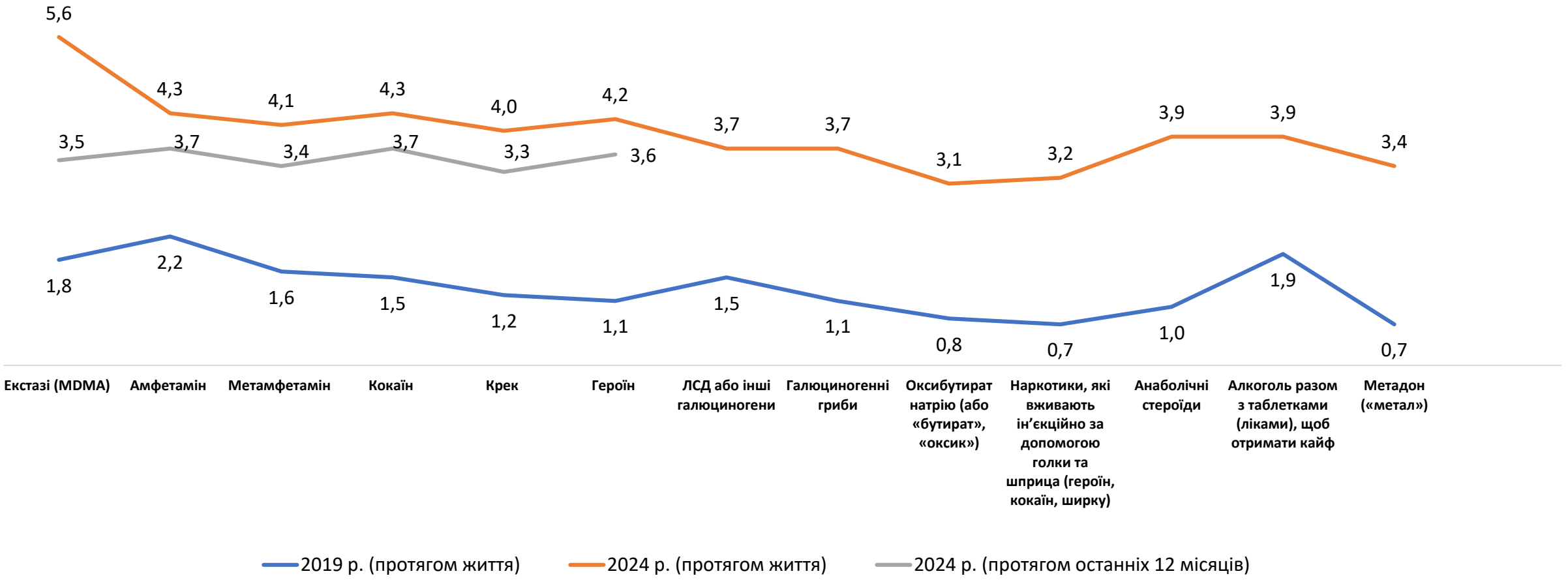
Поява проблем внаслідок вживання канабісу (марихуани) в учнів 14-17 років у 2024 році

(серед опитаних, які вживали канабіс (марихуану) протягом останніх 12 місяців і дали відповідь на запитання)

Розподіл за статтю, 2024 рік, %

Наркотичні речовини. Досвід вживання

Досвід вживання окремих наркотичних речовин учнями 14-17 років, у динаміці, %

Наркотичні речовини. Транквілізатори, седативні засоби, стимулятори

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Учні 14-17 років повідомили про вживання:

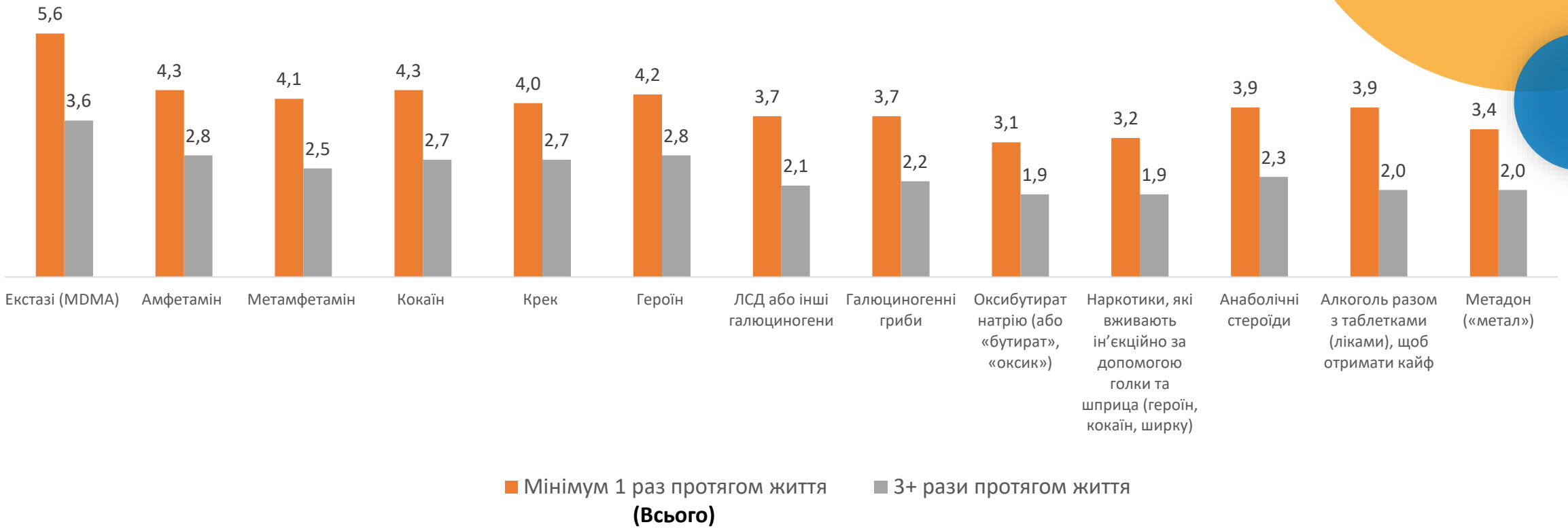
транквілізаторів або седативних засобів не за призначенням лікаря - **5,9%**

знеболюючих засобів не з лікувальною метою - **4,1%**

стимулюючих речовин без призначення лікаря (препаратів для покращення продуктивності) - **9,2%**

Досвід вживання лікарських засобів не за призначенням, *%*

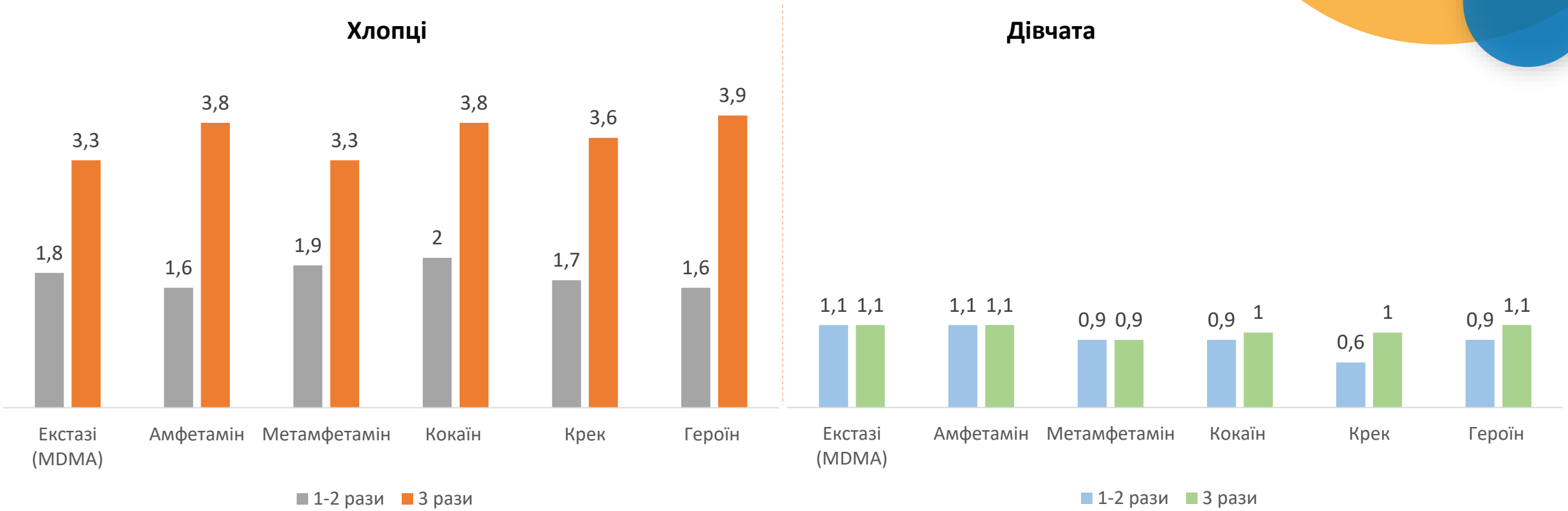
Наркотичні речовини. Частота вживання

Досвід вживання окремих наркотичних речовин учнями 14-17 років протягом життя та з частотою 3+ рази, 2024 рік, %

Наркотичні речовини. Досвід та частота вживання протягом 12 місяців

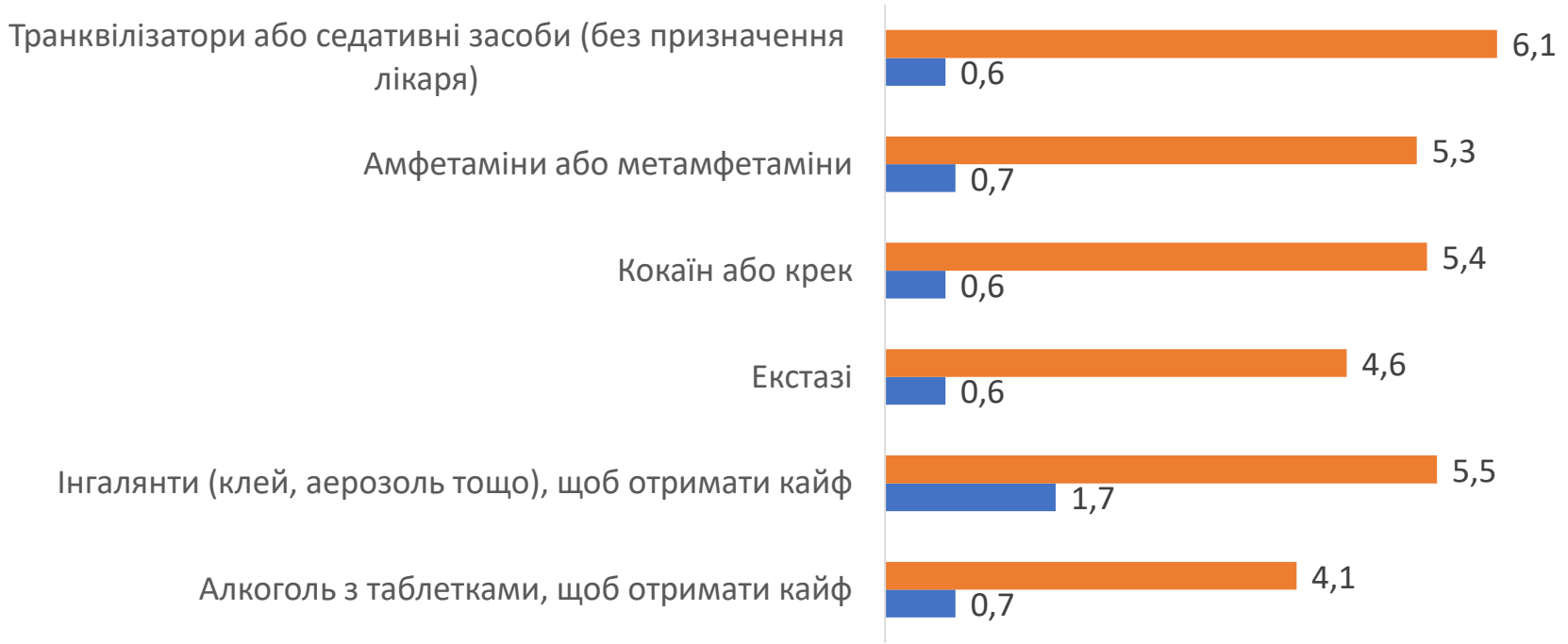
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Досвід вживання окремих наркотичних речовин учнями 14-17 років протягом 12 місяців та з частотою 3+ рази, 2024 рік, %

Наркотичні речовини. Вік першої спроби (крім канабісу)

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

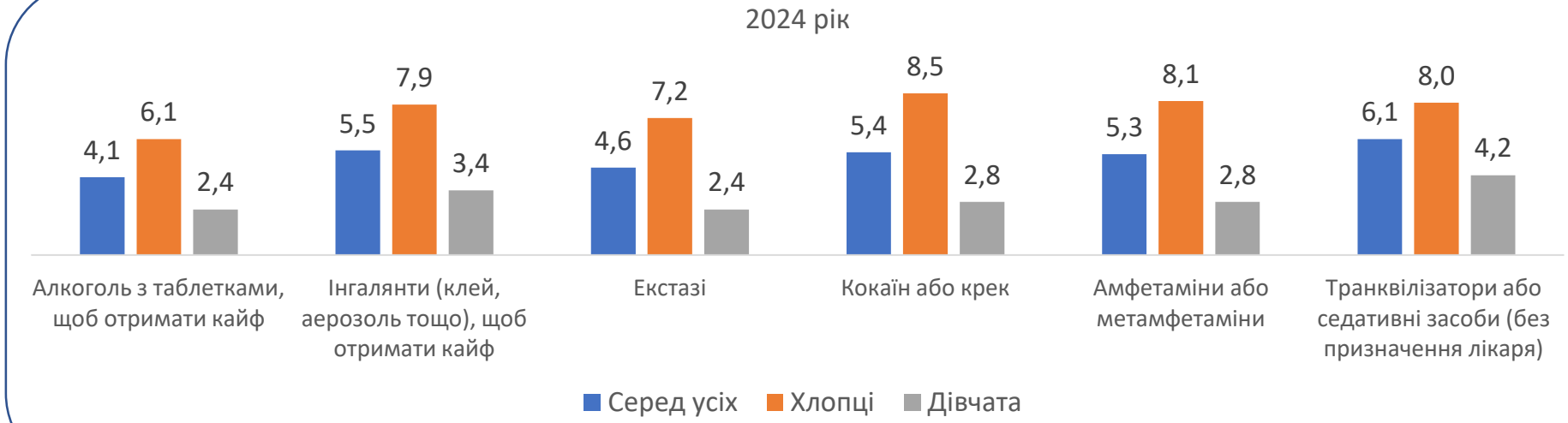

Учні 14-17 років, які вперше спробували окремі наркотичні речовини у віці 13 років або раніше, %

Наркотичні речовини. Вік першої спроби (крім канабісу) до 13 років

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

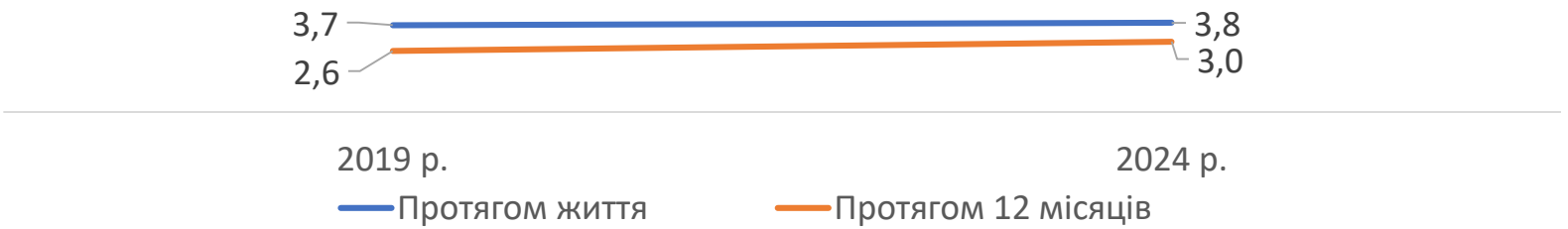

Учні 14-17 років, які вперше спробували окремі наркотичні речовини у віці 13 років або раніше, %

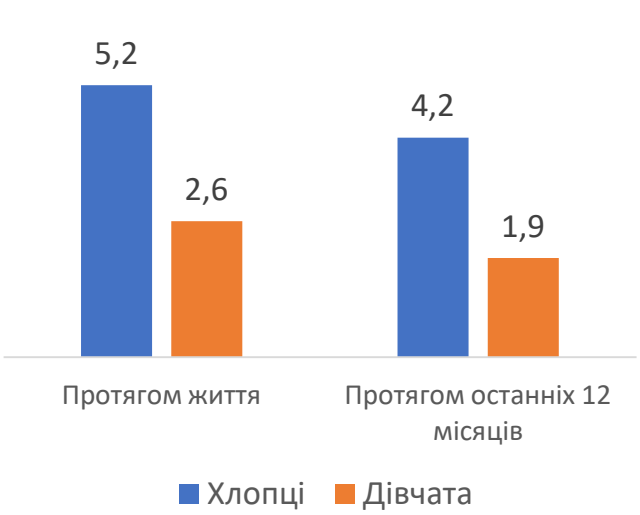
Наркотичні речовини. Вживання нових психоактивних речовин (НПС)

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

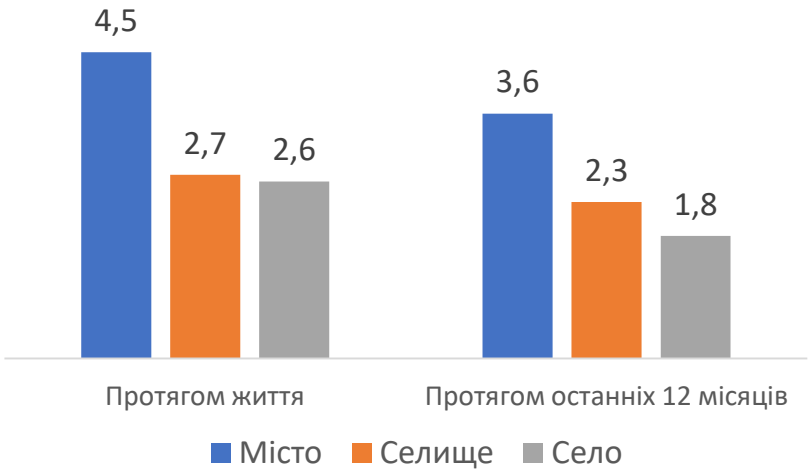
Учні 14-17 років, які вживали «нові» ПАР, %

Досвід вживання «нових» ПАР учнями 14-17 років у 2024 році

за статтю, %

за типом населеного пункту проживання, %

Наркотичні речовини. Полівживання (2+ речовини)

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

4,2% у 2019 р.

6,9% у 2024 р.

Згідно проєкту ESPAD полівживання – комбіноване вживання двох або більше речовин. Полівживання включає вживання основної речовини, а також, додатково, використання однієї з наступних практик:

«куріння» – це куріння понад 5 сигарет на день за останні 30 днів,

«вживання алкоголю» – вживання 10 разів і більше за останні 30 днів,

«вживання канабісу» – будь-яке вживання протягом останніх 30 днів,

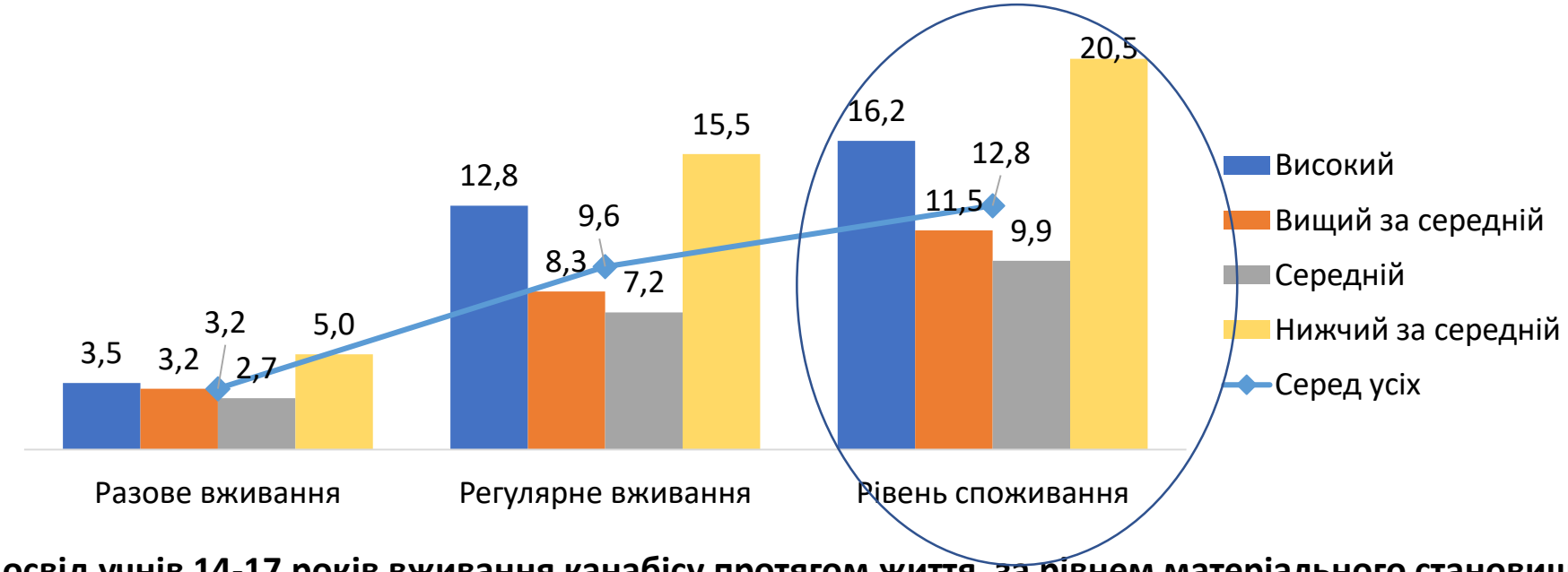
«вживання інших нелегальних наркотиків» – будь-яке вживання протягом життя,

«вживання транквілізаторів / седативних препаратів без призначення лікаря» – будь-яке вживання протягом життя.

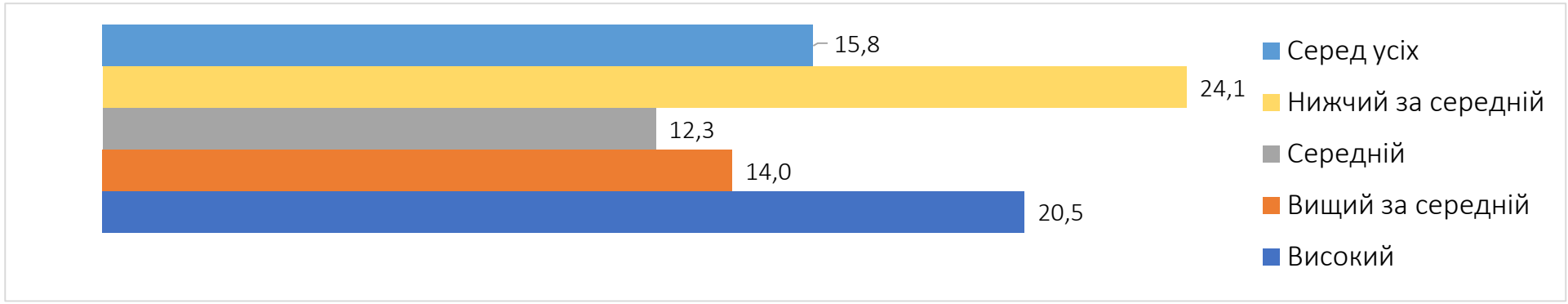
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Фактори впливу

Наркотичні речовини. Рівень матеріального становища родини

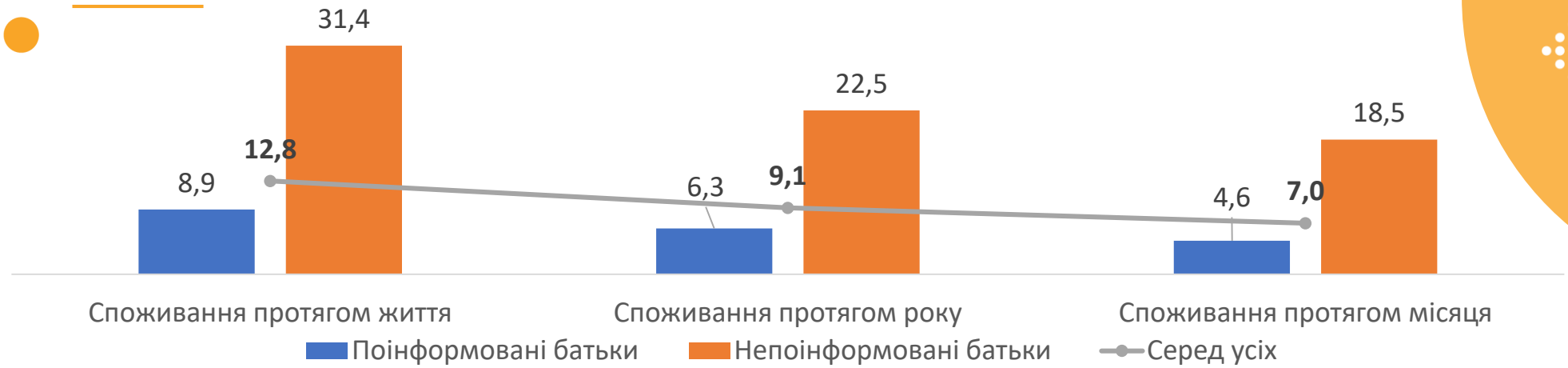

Досвід учнів 14-17 років вживання <u>канабісу</u> протягом життя, за рівнем матеріального становища родини, %

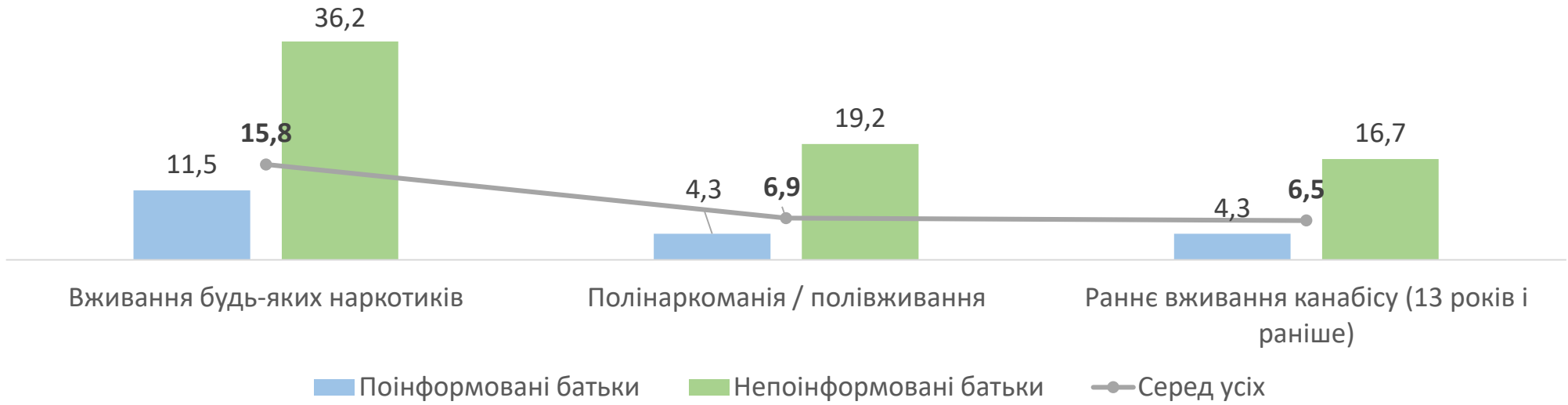

Досвід учнів 14-17 років вживання <u>будь-яких наркотиків</u> протягом життя, за рівнем матеріального становища родини, %

Наркотичні речовини. Поінформованість батьків

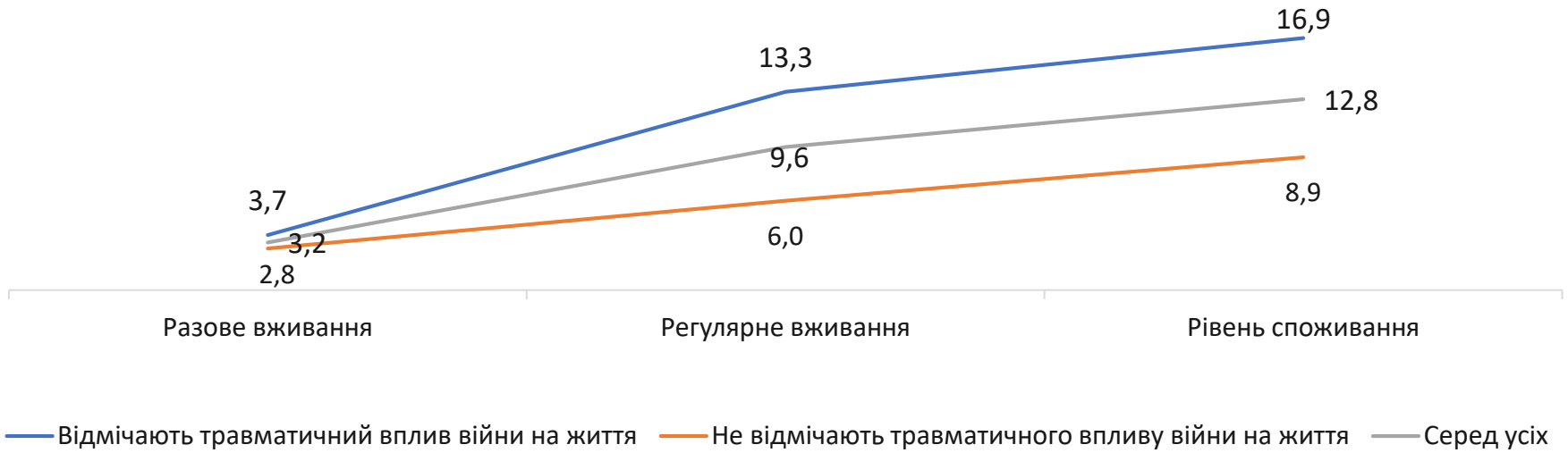

Вживання канабісу учнями 14–17 років, за рівнем поінформованості батьків, %

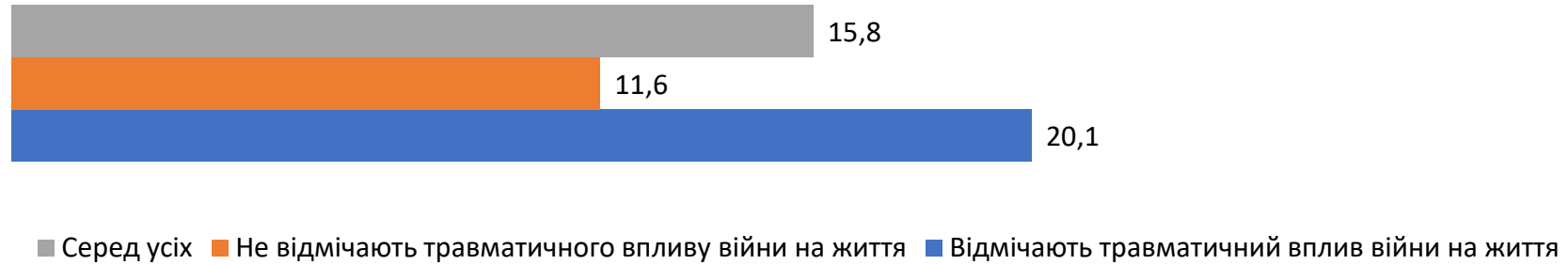

Раннє вживання, полівживання та вживання будь-яких наркотиків учнями 14–17 років, за рівнем поінформованості батьків, %

Наркотичні речовини. Травматичний вплив війни

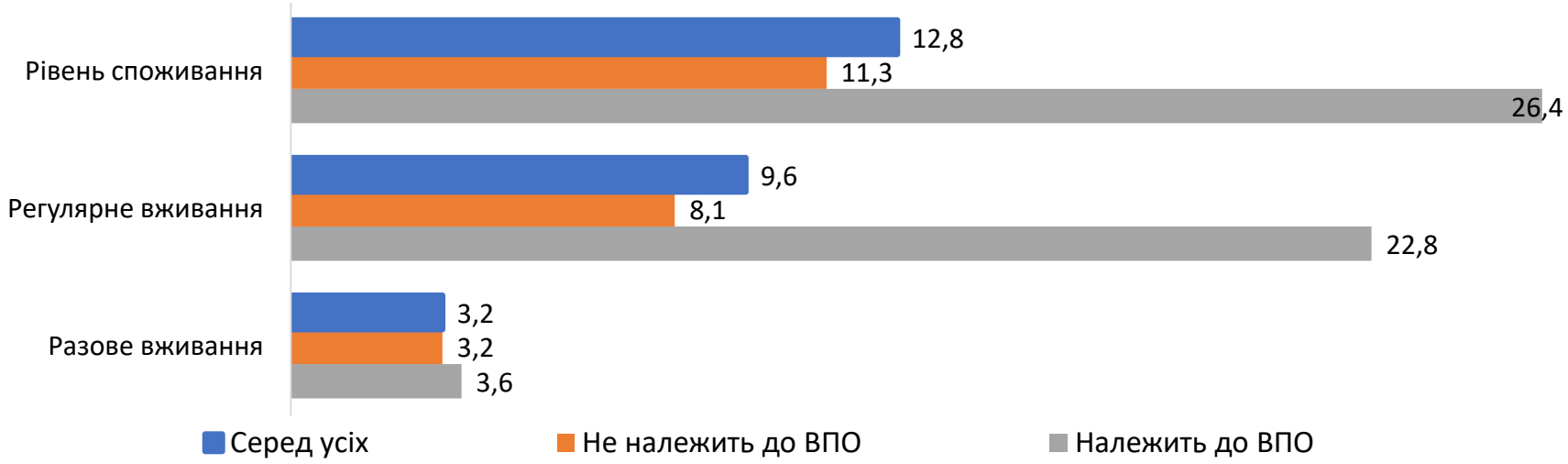

Досвід учнів 14-17 років вживання <u>канабісу</u> протягом життя у розрізі травматичного впливу війни, %

Досвід учнів 14-17 років вживання <u>будь-яких наркотиків</u> протягом життя у розрізі травматичного впливу війни на життя, %

Наркотичні речовини. Вплив досвіду внутрішнього переміщення

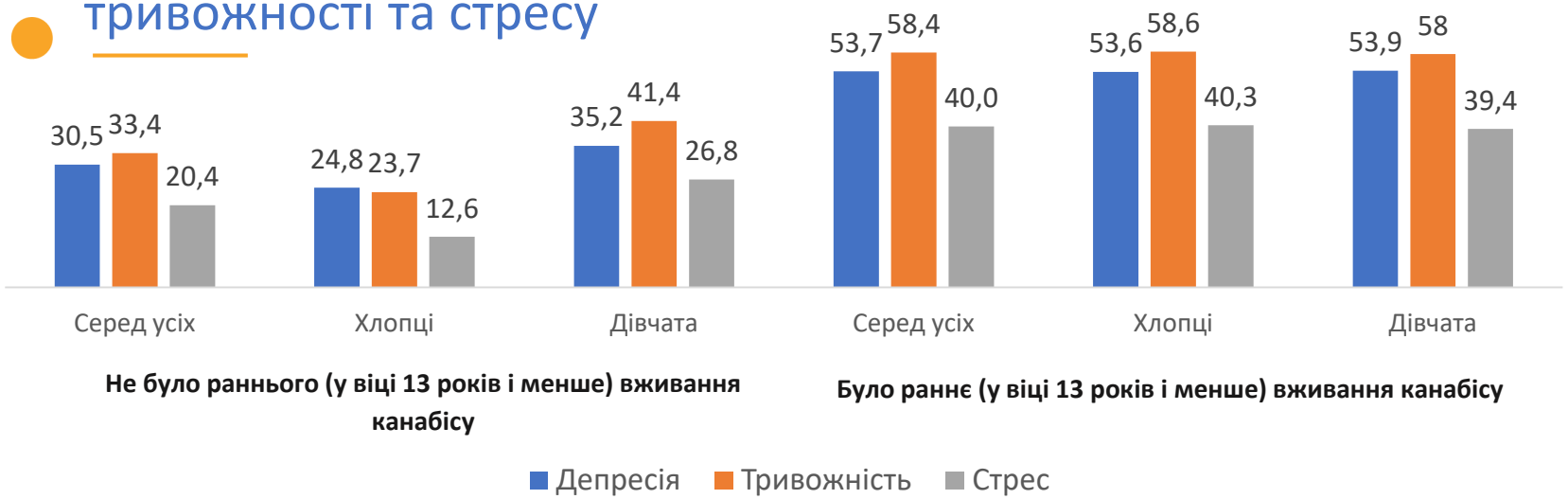
Учні 14-17 років, які мають досвід вживання канабісу протягом життя, у розрізі приналежності до ВПО, %

21,6% учнів 14-17 років, які належать до ВПО (7,7%, які не належать), мають досвід вживання канабісу **протягом останніх 12 місяців**

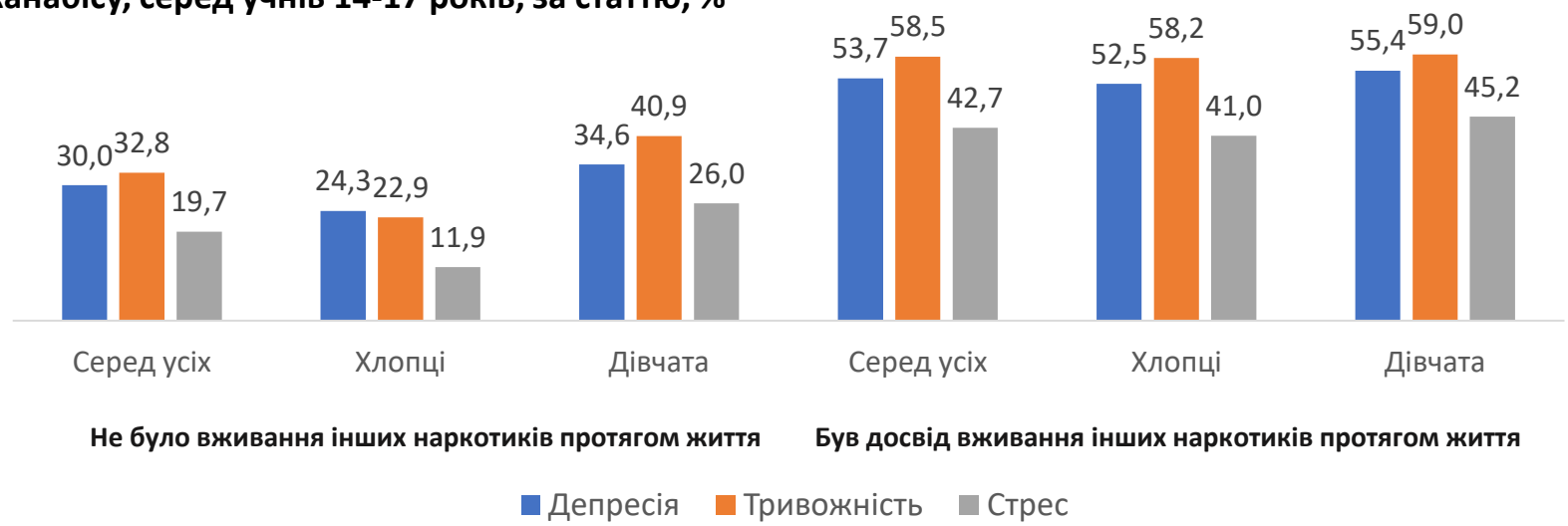
17,9% учнів 14-17 років, які належать до ВПО (5,8%, які не належать), мають досвід вживання канабісу **протягом останніх 30 днів**

31,6% учнів 14-17 років, які належать до ВПО (14,0%, які не належать), **мають досвід вживання будь-яких наркотиків протягом життя**

Наркотичні речовини. Поширеність підвищеного рівня депресії, тривожності та стресу

Поширеність підвищеного рівня депресії, тривожності та стресу враховуючи досвід вживання канабісу, серед учнів 14-17 років, за статтю, %

Поширеність підвищеного рівня депресії, тривожності та стресу враховуючи досвід вживання інших наркотиків, серед учнів 14-17 років, за статтю, %

Серед учнів 14-17 років, які **мають досвід вживання будь-яких наркотиків протягом життя**, присутній підвищений рівень:

44,5% - депресії
(29,7% - серед тих, хто не має досвіду вживання)

48,9% - тривожності
(32,4% - серед тих, хто не має досвіду вживання)

31,5% - стресу
(19,9% - серед тих, хто не має досвіду вживання)

Резюме

- ✓ Зафіксовано ***різке зростання частки респондентів, які повідомили про вживання будь-яких наркотичних речовин протягом життя:*** показник піднявся з 9,6% (2019 р.) до 15,8% (2024 р.). *Серед хлопців зафіксовано зростання від 11,7% до 20,6%, серед дівчат — від 7,6% до 11,7%*
- ✓ На третину *збільшилося вживання канабісу протягом життя* у порівнянні з 2019 роком
- ✓ Найвищий рівень споживання будь-яких наркотичних речовин протягом життя серед учнів, які вважають рівень матеріального становища своєї родини високим (20,5%) або низьким (24,1%), середні прошарки вказують менший рівень споживання
- ✓ Споживання канабісу, спроби раннього вживання та вживання будь-яких наркотичних речовин вищі серед учнів ВПО
- ✓ Полівживання: зростання відбулось у споживанні канабісу, транквілізаторів та інших наркотиків
- ✓ Поінформованість батьків зменшує рівень вживання
- ✓ Вживання наркотичних речовин пов’язано із зростанням поширеності депресії, тривожності та стресу у підлітків
- ✓ Підвищений рівень депресії, тривожності та стресу набагато частіше зустрічається серед учнів, які є ВПО

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ’Я

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

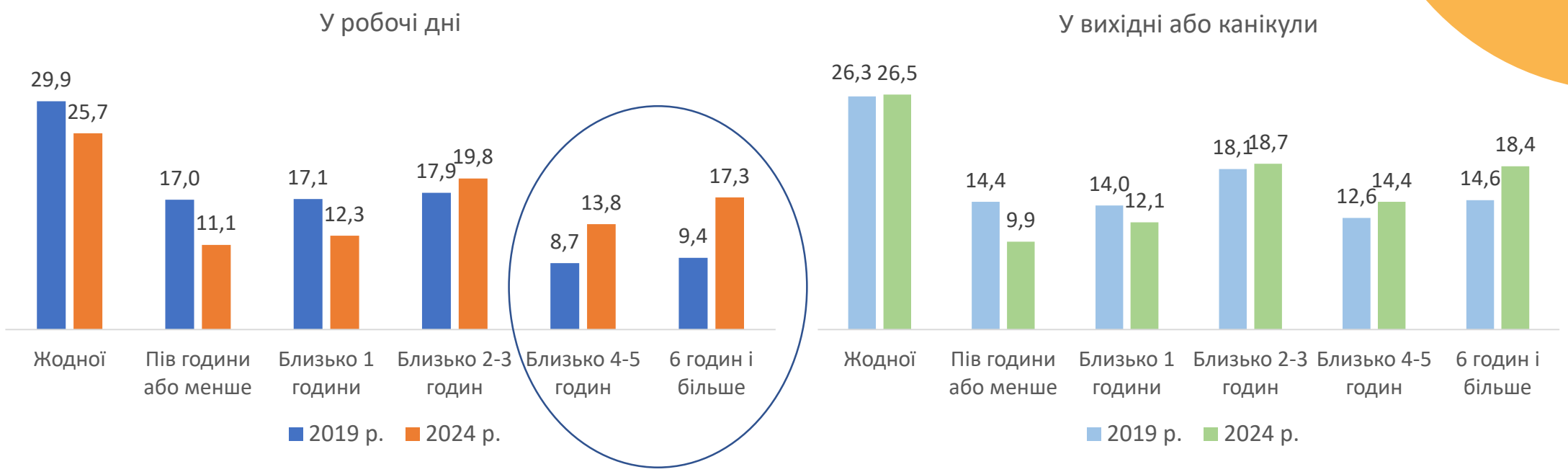
ОНЛАЙН ЗАЛЕЖНОСТІ ТА АЗАРТНІ ІГРИ

Соціальні мережі

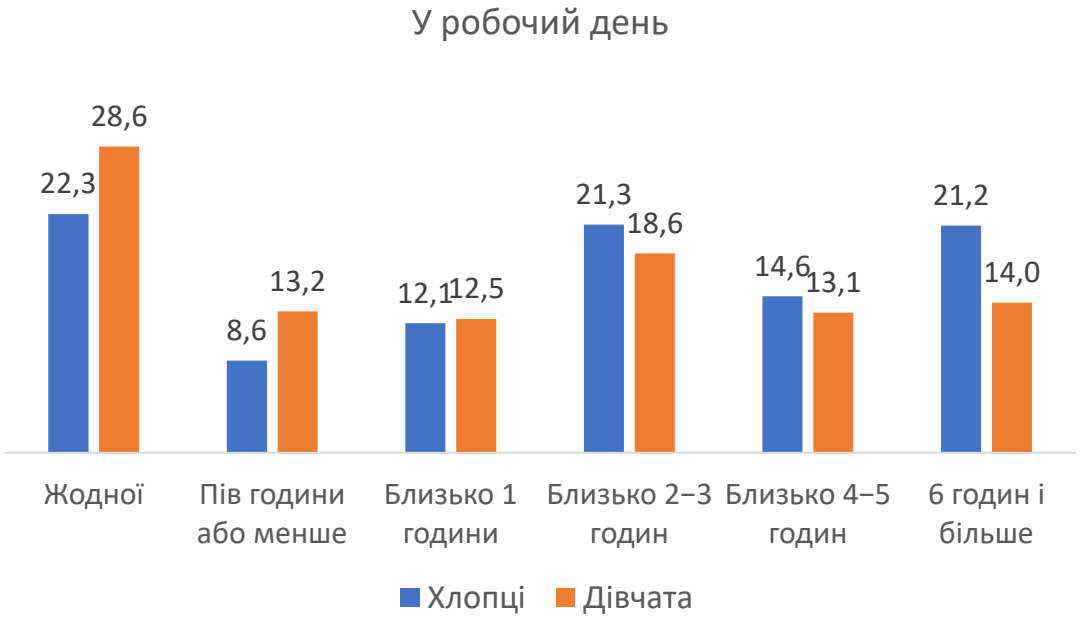
Учні 14-17 років, які погоджуються (сума відповідей «повністю погоджуюся» та «частково погоджуюся») з твердженнями про спілкування з іншими за допомогою соціальних мереж (Instagram, Telegram, TikTok, Facebook, Viber, WhatsApp, X (Twitter), YouTube тощо), %

Комп’ютерні та онлайн ігри: кількість часу проведеного у комп’ютерних іграх

Кількість часу, що витрачається учнями 14-17 років, за іграми на комп’ютері, планшеті, приставці, смартфоні або іншому електронному пристрої у робочі дні та вихідні за останні 30 днів, %

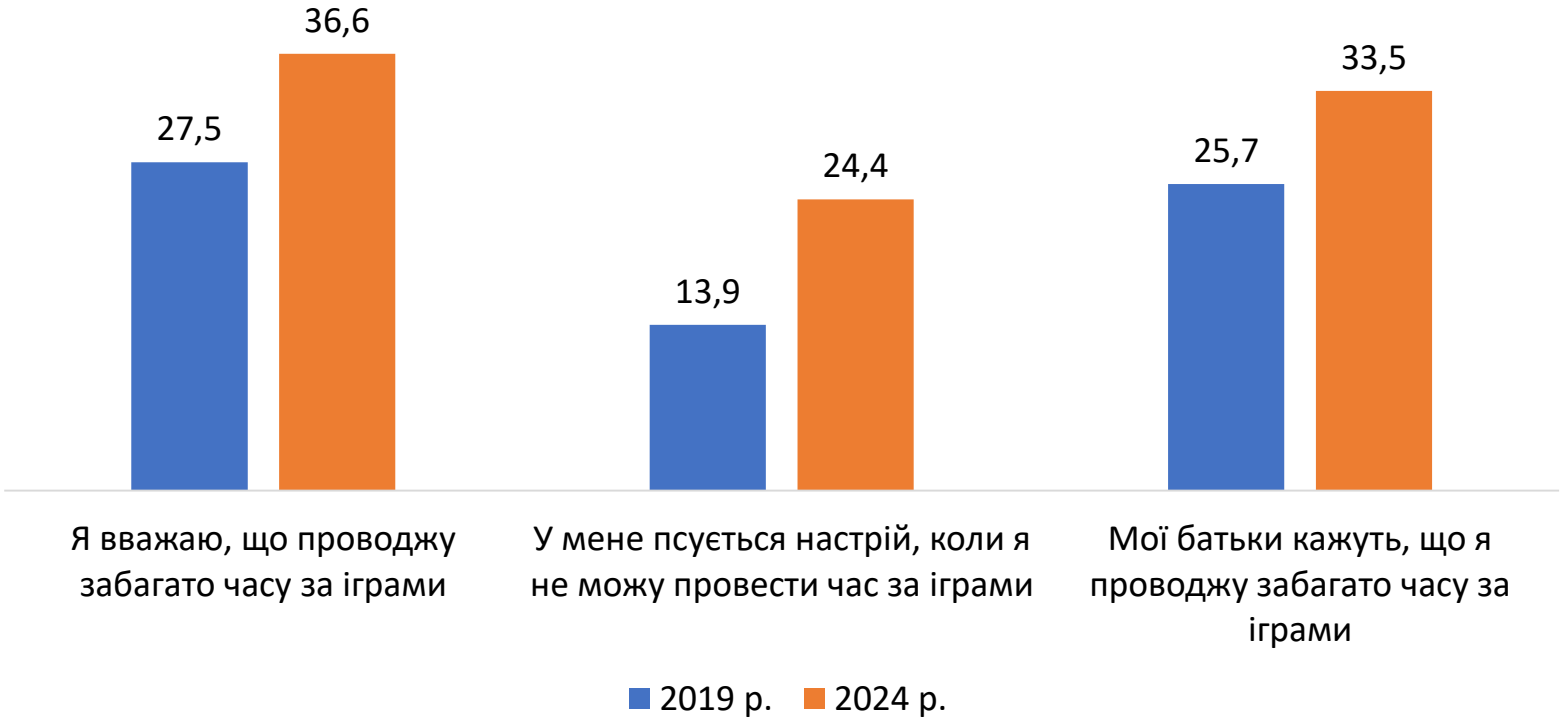
Комп’ютерні та онлайн ігри: кількість часу проведеного у комп’ютерних іграх за статтю

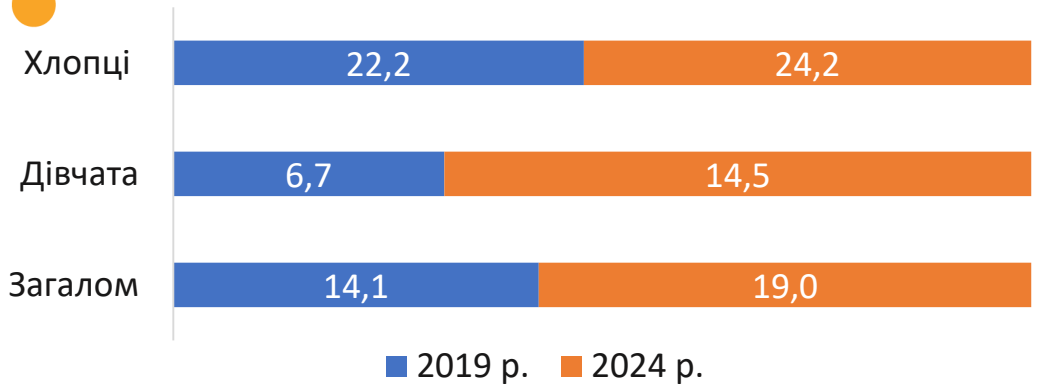
Кількість часу, що витрачається учнями 14-17 років, за іграми на комп’ютері, планшеті, приставці, смартфоні або іншому електронному пристрої у робочі дні та вихідні за останні 30 днів, за статтю, 2024 рік, %

Комп’ютерні та онлайн ігри: згода з твердженнями щодо ігрової поведінки

Учні 14-17 років, які погоджуються (сума відповідей «повністю погоджуюся» та «частково погоджуюся») з твердженнями щодо ігор за комп’ютером, планшетом, приставкою, смартфоном або іншим електронним пристроєм, *%*

Азартні ігри

Учні 14-17 років, які грали в азартні ігри на гроші протягом останніх 12 місяців хоча б 1 раз, %

Менше ніж 30 хвилин – 5,8%

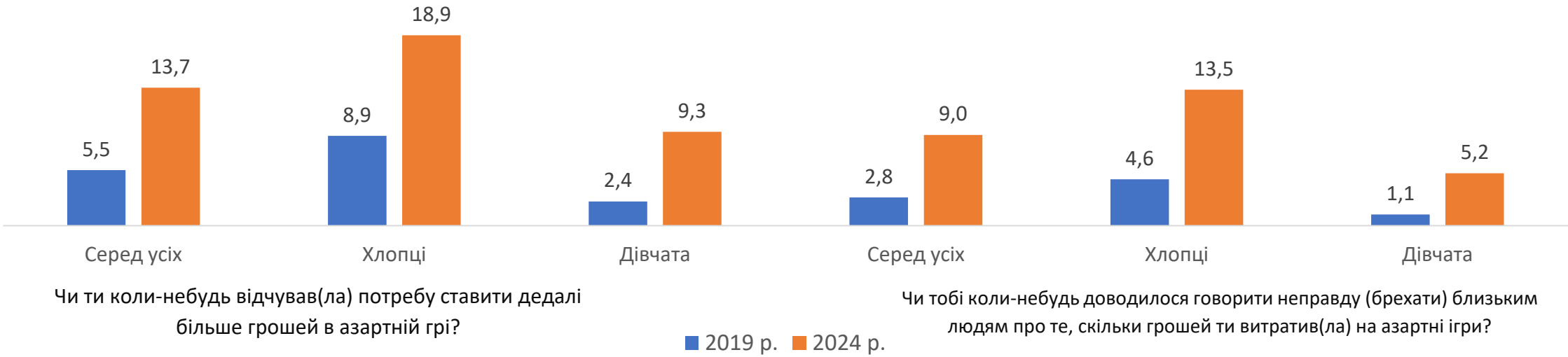
Від 30 хвилин до 1 години – 4,1%

Від 1 до 2 годин – 2,9%

Від 2 до 3 годин – 1,7%

3 години або більше – 2,4%

Час, витрачений учнями 14-17 років для гри в азартні ігри на гроші в звичайний день протягом останніх 12 місяців, 2024 р.

Ствердні відповіді учнів 14-17 років щодо азартних ігор, %

Резюме

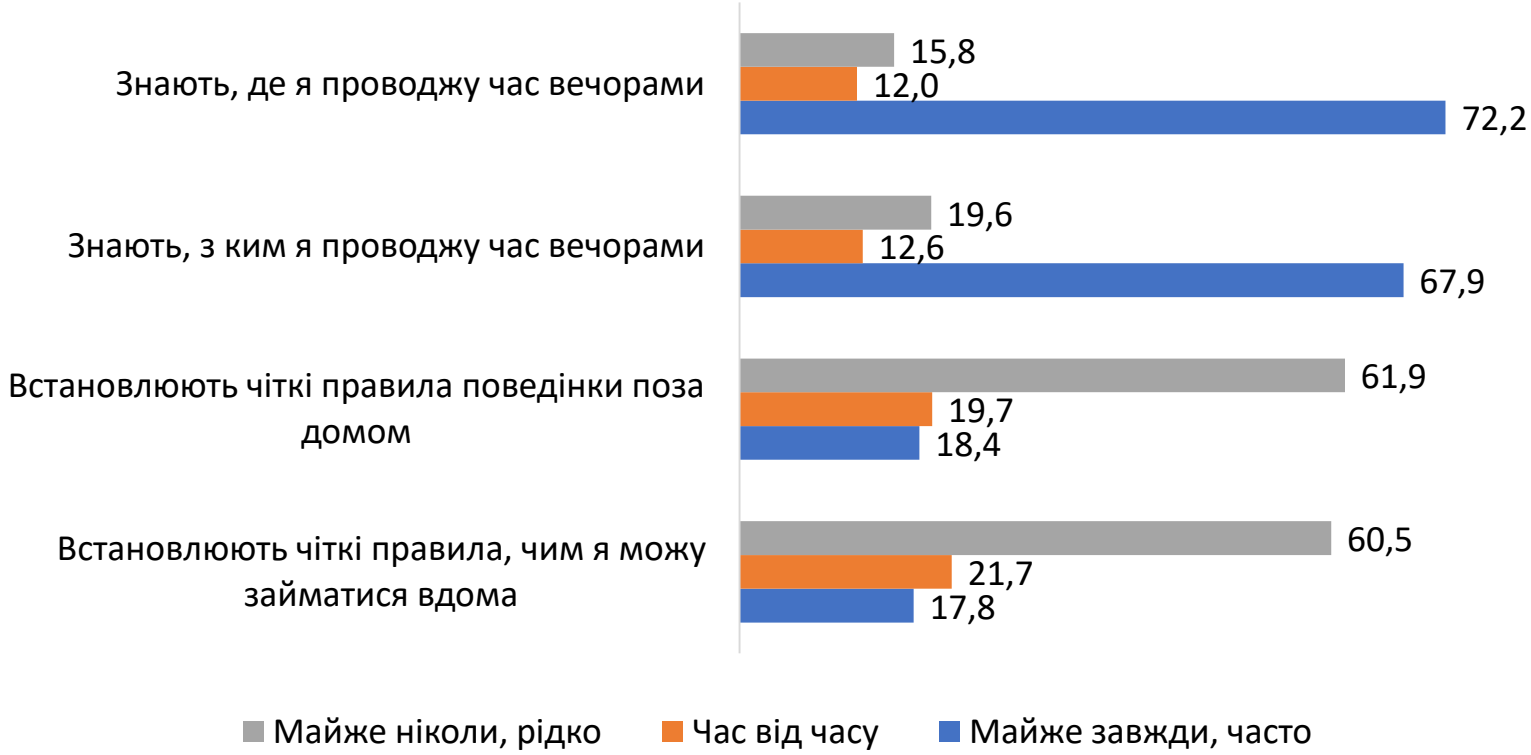
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

- ✓ 54,6% підлітків вважають, що проводять забагато часу у соціальних мережах
- ✓ Майже кожен п'ятий учень (17,3% у робочі дні та 18,4% у вихідні або на канікулах) за останні 30 днів проводив за комп'ютерними іграми 6 годин і більше
- ✓ Понад третину підлітків (36,6%) визнають, що вони забагато часу проводять за онлайн-іграми
- ✓ Хлопці більше часу витрачають на ігри як у робочі дні, так і у вихідні або на канікулах
- ✓ Зросла частка учнів 14-17 років, які грали в азартні ігри на гроші протягом останніх 12 місяців хоча б 1 раз, порівняно з 2019 роком
- ✓ Переважно грають на гроші в азартні ігри хлопці

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

СОЦІАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ УЧНІВ 14-17 РОКІВ

Взаємодія з батьками

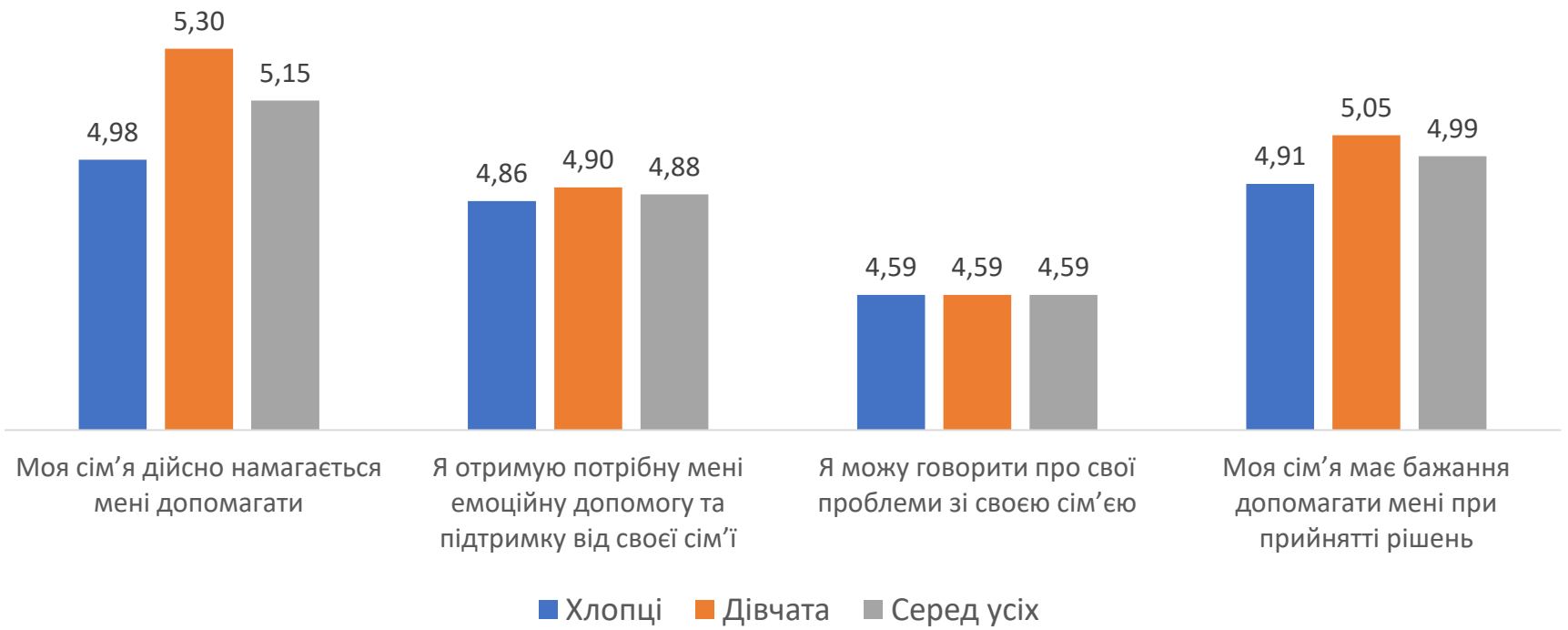
Оцінка учнями 14-17 років взаємодії з батьками, %*

* Сума відповідей «майже завжди» та «часто»; сума відповідей «майже ніколи» та «рідко»

Підтримки від родини

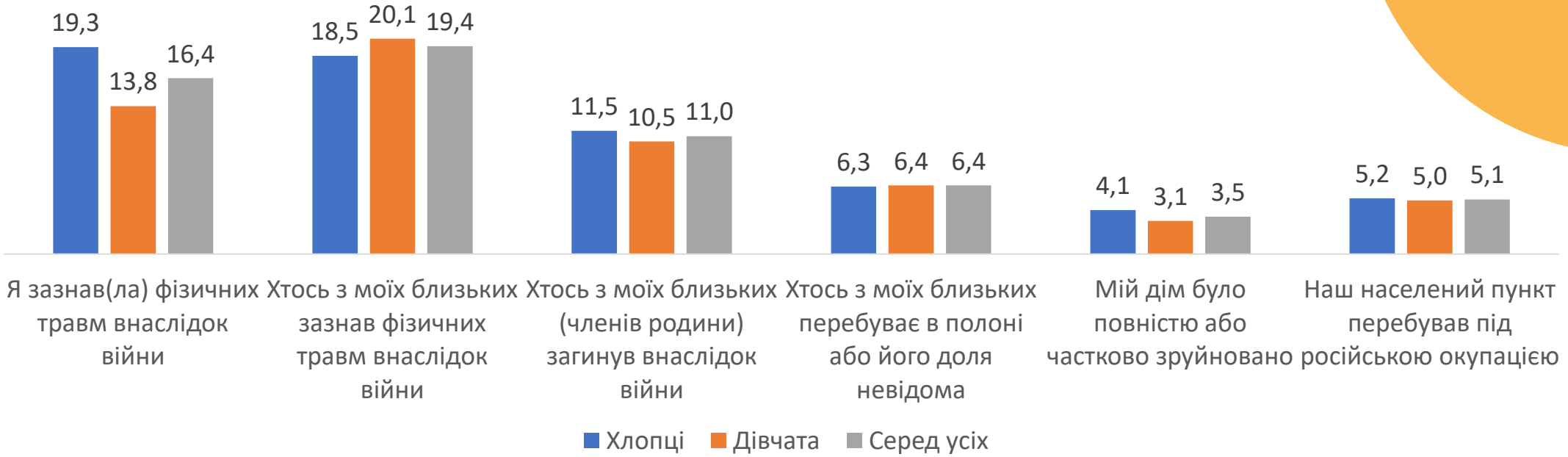
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Підтримка від родини в межах 4,59–5,15 балів з 7-ми можливих балів

Середній показник учнів 14-17 років стосовно тверджень про сім'ю за 7-бальною шкалою (де 1 – дуже сильно не погоджуюсь, 7 – дуже сильно погоджуюсь), за статтю, %

Вплив війни

Розподіл ствердних відповідей учнів 14-17 років на запитання: «Що з цього тобі особисто довелося пережити після 24 лютого 2022 р.?», за статтю, %

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Дякую за увагу!